

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin
käyttöönottoa valmistelleen työryhmän muistio

Suunnitelma kortin käyttöönotosta Suomessa

KUVAILULEHTI

Julkaisija Sosiaali- ja terveysministeriö		Julkaisun päivämäärä 15.12.2003	
Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönottoa valmisteleva työryhmä Anne Neimala, puheenjohtaja Antti Klemola, sihteeri, Kela Merja Linnanvirta, STM sihteeri 1.9.2003 saakka		Julkaisun laji Työryhmämuistio	
		Toimeksiantaja Sosiaali- ja terveysministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 30.4.2003	
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönottoa valmistelleen työryhmän muistio. (Europeiskt sjukvårdskort - Beredningsgruppen slutrapport)			
Tiivistelmä Työryhmän tehtävänä on ollut suunnitella 1.6.2004 alkaen EU:n alueella käyttöönotettavan eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönotto ja toimeenpano Suomessa. Kortti mahdollistaa sairaanhoidon saamisen ja korvauksen hoidosta oleskeltaessa tilapäisesti toisessa jäsenvaltiossa. Eri jäsenvaltioissa myönnettävät kortit ovat ulkoasultaan ja tekniseltä toteutukseltaan yhteneväisiä. Käyttöönotettava kortti korvaa tähän asti käytetyt paperiset lomakkeet. Työryhmän laatiman käyttöönottosuunnitelman mukaan Suomessa otetaan 1.6.2004 lukien käyttöön eurooppalainen sairaanhoitokortti, joka sisältää sekä suomen- että ruotsinkielisen tekstin. Samasta ajankohdasta lukien varaudutaan myös muiden jäsenvaltioiden antamien korttien käyttöön Suomessa. Muissa EU:n jäsenvaltioissa käytettävän suomalaisen kortin myöntää kirjallisen hakemuksen perusteella Kela. Kortti on hakijalle ilmainen. Korttia ei voi saada Kelan toimistosta odottaessa mutta kiireellisissä tapauksissa voidaan antaa väliaikainen paperitodistus ulkomailla tarvittavien sairaanhoitoetuuksien saamisen varmistamiseksi. Kortit valmistaa ulkopuolinen korttitoimittaja, jonka valinnan Kela kilpailuttaa EU:n laajuisesti julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä säädetyllä tavalla. Suomalainen versio eurooppalaisesta sairaanhoitokortista voidaan myöntää henkilölle, jolla on Suomessa oikeus sairaanhoitoon. Suomessa myönnettävä kortti on lähtökohtaisesti voimassa kaksi vuotta kerrallaan, ellei oikeuden sairaanhoitoon tiedetä päättyvän jo aiemmin. Kortin voimassaolon päättyessä tilalle myönnetään automattisesti ilman eri hakemusta uusi kortti myöntöedellytysten pysyttyä ennallaan. Muissa jäsenvaltioissa myönnetyn sairaanhoitokortin haltijalla on Suomessa julkisen terveydenhuollon yksiköissä oikeus sairaanhoitoon samoin edellytyksin kuin Suomessa vakinaisesti asuvilla henkilöillä. Ulkomaisen kortin haltijalla on myös oikeus Kelan maksamiin sairausvakuutuslain mukaisiin korvauksiin esimerkiksi lääkkeistä sekä yksityislääkärin palkkioista ja hoitokuluista. Annetun sairaanhoidon kustannukset laskutetaan pääsääntöisesti jäsenvaltioiden välillä siten, että kortin myöntänyt valtio korvaa hoitoa antaneelle valtiolle syntyneet kustannukset. Suomessa valtio vastaa suomalaisen kortin käytöstä ulkomailla aiheutuneista kuluista. Kustannusvastuu on olemassa voimassaolevan kortin oikeudettomastakin käytöstä aiheutuvista kustannuksista, joten epäselvissä tapauksissa on kortinhaltijan henkilöllisyydestä varmistuttava. Ulkomaisen kortin käyttöön Suomessa liittyvien laskutustietojen välittämiseen terveydenhuollon yksiköistä laskutuksen hoitavalle Kelalle on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kortin käyttöönottoon liittyvä, samoin kuin ns. jatkuva tiedotus on pääasiassa kortin myöntäjän eli Kelan vastuulla. Toisessa jäsenvaltiossa myönnetyn kortin kanssa työnsä puolesta tekemisiin joutuvien henkilöiden, kuten julkisen terveydenhuollon palveluksessa olevien koulutuksesta vastaavat Kuntaliitto ja sosiaali- ja terveysministeriö.			
Avainsanat: (asiasanat) EU, EU-oikeus, lainsäädäntö, sosiaaliturva, sairaanhoito, sairausvakuutus			
Muut tiedot Internet: www.stm.fi ,			
Sarjan nimi ja numero Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2003:32		ISSN 1237-0606	ISBN 952-00-1441-1
Kokonaissivumäärä 70	Kieli suomi	Hinta 14,80 €	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja STM:n julkaisumyynti, PL 536, 33101 Tampere puh. (03) 260 8158 ja (03) 260 8535 fax (03) 260 8150, sähköposti: julkaisumyynti@stm.vn.fi		Kustantaja Sosiaali- ja terveysministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare Social- och hälsovårdsministeriet	Utgivningsdatum 15.12.2003		
Författare (uppgifter om organet: namn, ordförande, sekreterare) Beredningsgruppen av Europeiskt sjukvårdskort Anne Neimala, ordförande Antti Klemola, sekreterare Merja Linnanvirta, sekreterare till 1.9.2003	Typ av publikation Promemoria		
	Uppdragsgivare Social- och hälsovårdsministeriet		
	Datum för tillsättandet av organet 30.4.2003		
Publikation (även den finska titeln) Europeiskt sjukvårdskort - Beredningsgruppens slutrapport (Eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönottoa valmistelleen työryhmän muistio)			
Referat Beredningsgruppen hade i uppdrag att planera införandet och verkställandet i Finland av det europeiska sjukförsäkringskort som skall tas i bruk inom EU-området 1.6.2004. Kortet ger rätt till sjukvård och ersättning för vården när man vistas tillfälligt i en annan medlemsstat. Kortet motsvarar varandra i de olika medlemsstaterna när det gäller utseende och tekniskt genomförande. Kortet ersätter de blanketter som använts hittills. Enligt den plan som beredningsgruppen lagt fram skall det europeiska sjukförsäkringskortet tas i bruk i Finland 1.6.2004. Kortet förses med finsk och svensk text. Från och med samma tidpunkt förväntas även kort utfärdade av de övriga medlemsstaterna förekomma i Finland. Det finländska kort som skall användas inom EU beviljas av Folkpensionsanstalten (FPA) på skriftlig ansökan. Kortet är gratis för den som ansöker om det. Det går inte att få på en FPA-byrå medan man väntar, men i brådskande fall kan byrån utfärda ett tillfälligt intyg för att garantera rätten till nödvändiga sjukvårdsförmåner utomlands. Kortet framställs av en utomstående leverantör som FPA väljer utifrån konkurrensutsättning inom EU i enlighet med lagstiftningen om offentlig upphandling. Den finländska versionen av kortet kan beviljas personer som har rätt till sjukvård i Finland. Det finländska kortet gäller i första hand för två år i sänder, såvida inte rätten till sjukvård upphör tidigare. När kortet upphör att gälla beviljas ett nytt kort automatiskt utan ansökan förutsatt att villkoren för beviljandet är oförändrade. En innehavare av ett sjukförsäkringskort som utfärdats i någon annan medlemsstat har rätt till sjukvård vid en offentlig hälsovårdsenhet i Finland på samma villkor som personer som är stadigvarande bosatta i Finland. Innehavare av ett utländskt kort har även rätt till sådana ersättningar enligt sjukförsäkringslagen som betalas av FPA, t.ex. ersättningar för läkemedelskostnader och privatläkararvoden samt kostnader för undersökning och behandling. Kostnaderna för sjukvården debiteras som regel mellan medlemsstaterna så att den stat som beviljat kortet ersätter den vårdgivande staten för kostnaderna. Finska staten svarar för de kostnader som uppkommer när det finländska kortet används utomlands. Kostnadsansvaret gäller även för kostnader som uppkommer vid orättmätig användning av kortet. I tveksamma fall skall man därför försäkra sig om kortinnehavarens identitet. När utländska kort används i Finland bör man särskilt se upp vid förmedlingen av faktureringsuppgifterna från hälsovårdsenheterna till FPA, som sköter faktureringen. FPA bär det huvudsakliga ansvaret för informationen i samband med införandet av kortet, liksom även för den fortlöpande informationen. Kommunförbundet och social- och hälsovårdsministeriet svarar för utbildningen av de personer, t.ex. anställda inom den offentliga hälsovården, som i sitt arbete hanterar kort som beviljats i andra medlemsstater			
Nyckelord EU, EG-rätten, lagstiftning, socialförsäkring, sjukvård			
Övriga uppgifter www.stm.fi			
Seriens namn och nummer Social- och hälsovårdsministeriets promemorior 2003:32		ISSN 1237-0606	ISBN 952-00-1441-1
Sidoantal 70	Språk finska	Pris 14,80€	Sekretessgrad offentlig
Distribution Social- och hälsovårdsministeriets publikationsförsäljning PB 536, 33101 Tammerfors, tfn (03) 260 8158 och (03) 260 8535, fax (03) 260 8150, e-post: julkaisumyynti@stm.vn.fi		Förlag Social- och hälsovårdsministeriet	

DOCUMENTATION PAGE

Publisher Ministry of Social Affairs and Health, Finland		Date 15 December 2003	
Authors Working Group Preparing the Introduction of the European Health Insurance Card Chair: Anne Neimala Secretaries: Antti Klemola, Merja Linnanvirta (until 1 September 2003)		Type of publication Working Group Memorandum	
		Commissioned by Ministry of Social Affairs and Health	
		Date of appointing the organ 30 April 2003	
Title of publication Report of the Working Group Preparing the Introduction of the European Health Insurance Card			
Summary <p>The Working Group was assigned to plan the introduction and execution in Finland of the European health insurance card to be taken into use as of 1 June 2004 in the EU area. The card enables access to medical treatment and reimbursement of medical costs during temporary stay in another Member State. The cards to be granted in different Member States are uniform by visual design and technical realisation. The card to be introduced replaces the paper forms used until now.</p> <p>According to the introduction plan prepared by the Working Group Finland introduces as of 1 June 2004 the European health insurance card bearing both Finnish and Swedish language text. From the same date Finland is also prepared for the use of cards given by other Member States. The Finnish card to be used in other EU States is granted by the Social Insurance Institution (SII) upon application in writing. The card is free of charge for the applicant. It cannot be obtained at once by visiting the local SII office but in urgent cases the office can give the applicant a temporary paper certificate for ensuring access to medical care benefits abroad. The cards will be manufactured by a card supplier to be selected on the basis of Europe-wide competitive tendering, as laid down in the legislation on public procurements. The Finnish version of the health insurance card can be granted to persons who are entitled to medical care in Finland. The card granted in Finland is as a rule in force two years at a time, unless it is known that the person's right to medical care in Finland will cease before that. At the expiry of the validity of the card a new card is granted automatically, i.e. without a separate application, if the conditions for granting it are unchanged.</p> <p>The holder of a European health insurance card granted in some other Member State is entitled to obtain medical treatment in public health care units in Finland on the same conditions as people permanently resident in Finland. The holder of a foreign card is also entitled to the refunds payable by the SII under the Health Insurance Act for e.g. medicines and fees of private doctors and examination and treatment expenses.</p> <p>The costs of medical treatment provided are as a rule invoiced between the Member States so that the state that has granted the card refunds the costs incurred by the state that has provided the medical care. In Finland the state is responsible for the costs of using the Finnish card abroad. The liability for costs also applies to costs of illegal use of a valid card, and therefore the identity of the person presenting the card must be verified in unclear cases. Particular attention must be paid to conveying the invoicing information related to the use of foreign cards in Finland from health care units to the SII that administers the invoicing.</p> <p>Informing about the introduction of the card as well as continued information about it is primarily the responsibility of the body granting the card, i.e. the SII. The Association of Finnish Local and Regional Authorities and the Ministry of Social Affairs and Health are responsible for educating the persons that in their work deal with cards granted in other Member States, such as public health care staff.</p>			
Key words EU, European law, legislation, social security, medical care,			
Other information Internet: www.stm.fi			
Title and number of series Working Group Memorandums of the Ministry of Social Affairs and Health 2003:32		ISSN 1237-0606	ISBN 952-00-1441-1
Number of pages 70	Language Finnish	Price 14.80€	Publicity Public
Distributor/Orders Publications sale of the Ministry, P.O. Box 536, FIN-33101 Tampere, Finland, tel. +358 3 260 8535, e-mail: julkaisumyynti@stm.vn.fi		Financier Ministry of Social Affairs and Health	

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 30.4.2003 työryhmän valmistelemaan eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönottoa Suomessa. Työryhmän tavoitteena on ollut laatia ehdotus eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönoton vaatimista toimenpiteistä Suomessa.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut apulaisosastopäällikkö Anne Neimala sosiaali- ja terveysministeriöstä. Jäseninä ovat olleet lääkintöneuvos Päivi Hämäläinen sosiaali- ja terveysministeriöstä, projektipäällikkö Ralf Ekebon sosiaali- ja terveysministeriöstä, tietohallintopäällikkö Kaarlo Korvola sisäasiainministeriöstä, budjettineuvos Pertti Tuhkanen valtiovarainministeriöstä, osastopäällikkö Veikko Hytönen Kansaneläkelaitoksesta, etuuspäällikkö Pirkko Sihvonen Kansaneläkelaitoksesta, neuvotteleva lakimies Synnöve Amberla Suomen Kuntaliitosta, apulaistoiminnanjohtaja Santero Kujala Suomen Lääkäriliitosta, IT-asiantuntija Toni Christianssen Suomen Apteekkariliitosta, toimistohammaslääkäri Outi Hautamäki Suomen Hammaslääkäriliitosta ja oikeustieteen kandidaatti Pentti Alhola Lääkärikeskusten yhdistys ry:stä.

Työryhmän sihteereinä ovat toimineet ylitarkastaja Merja Linnanvirta sosiaali- ja terveysministeriöstä 1.9.2003 asti ja lakimies Antti Klemola Kansaneläkelaitoksesta.

Työryhmä on toiminut jakautuneena kahteen alatyöryhmään, joista toinen on valmistellut Suomessa käyttöön otettavaa sairaanhoitokorttia (SUMIS -työryhmä) ja toinen ulkomaisen kortin käyttöä Suomessa (USVA -työryhmä).

Työryhmä jättää sosiaali- ja terveysministeriölle toimeksiantonsa mukaisesti suunnitellun eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönotosta Suomessa.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 2003

Anne Neimala

Pentti Alhola

Synnöve Amberla

Toni Christianssen

Ralf Ekebon

Outi Hautamäki

Veikko Hytönen

Päivi Hämäläinen

Kaarlo Korvola

Santero Kujala

Pirkko Sihvonen

Pertti Tuhkanen

Antti Klemola

Tiivistelmä

Suomessa otetaan 1.6.2004 lukien käyttöön eurooppalainen sairaanhoitokortti, joka sisältää sekä suomen- että ruotsinkielisen tekstin. Siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan julkaisemissa päätöksissä N:o 189-190 yksilöidään tiedot, jotka sairaanhoitokortin tulee sisältää, sekä määritellään kortin tekniset vaatimukset. Päätös 191 vahvistaa lomakkeiden E 111 ja E 111 B korvaamisen kortilla. Hallintotoimikunnan odotettavissa oleva päätös lomakkeiden E 128 ja E 119 korvaamisesta otetaan huomioon niin, että myös lomakkeiden E 128 ja E 119 korvautumiseen 1.6.2004 lukien varaudutaan. Pitkällä tähtäimellä Suomessa on tavoitteena kansallisen kortin ja eurooppalaisen sairaanhoitokortin yhdistäminen yhdeksi kortiksi. Suomi ei sovelle siirtymäkautta kortin käyttöönotossa, vaan ottaa eurooppalaisen kortin käyttöön 1.6.2004 lukien. Samasta ajankohdasta lukien varaudutaan myös muiden jäsenvaltioiden antamien korttien käyttöön Suomessa.

Suomalainen versio eurooppalaisesta sairaanhoitokortista myönnetään kirjallisen hakemuksen perusteella Kelasta henkilölle, jolla on Suomessa oikeus sairaanhoitoon. Korttia voi hakea kaikista Kelan toimistoista mutta sitä ei voi saada Kelasta odottaessa. Kortit valmistaa ulkopuolinen korttitoimittaja. Kela kilpailuttaa Suomessa myönnettävän eurooppalaisen sairaanhoitokortin hankinnan julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä säädetyllä tavalla. Kilpailuttaminen toteutetaan nopeutettua hankintamenettelyä käyttäen. Tekninen valmius myöntää kortteja tulee olla olemassa kesäkuusta 2004 lukien, joten hankintamenettely aloitetaan vuoden 2003 puolella. Kortin tilaamisessa ja myöntämisessä hyödynnetään mahdollisimman paljon olemassa olevia Kela-korttiin liittyviä menettelyitä. Sairaanhoitokortin tuottamisprosessin yhteydessä on tietoturvallisuus taattava siirrettäessä kortin hakijan henkilötietoja Kelasta kortin toimittajalle.

Kiireellisissä tapauksissa voidaan kortin hakijalle tai ulkomailla sairaanhoidon tarpeeseen joutuvalla kuitenkin antaa Kelasta väliaikainen paperitodistus ulkomailla tarvittavien sairaanhoitoetuuksien saamisen turvaamiseksi.

Voimassa olevan kortin esittävällä henkilöllä on oikeus oleskeluvaltion lainsäädännön mukaisiin sairaanhoitoetuuksiin. Oleskeluvaltio on velvollinen antamaan lääketieteellisesti välttämättömät sairaanhoitoetudet, jotka toimivaltainen valtio korvaa oleskeluvaltiolle. Suomessa myönnettävä eurooppalainen sairaanhoitokortti on voimassa kaksi vuotta, ellei oikeus sairaanhoitoon esimerkiksi sairausvakuutuksen määräaikaaisuuden vuoksi pääty aikaisemmin. Kadonneen sairaanhoitokortin tilalle tilataan haluttaessa uusi kortti.

Kortin myöntänyt jäsenvaltio vastaa kortin oikeudettomastakin käytöstä aiheutuvista sairaanhoidon kuluista. Tämän vuoksi on epäselvissä tilanteissa pyrittävä varmistumaan kortin käyttäjän henkilöllisyydestä. Väärinkäytöstapausten esiintymistä seurataan ja väärinkäytösepäilyt tutkitaan. Kela informoi kortin myöntämisvaiheessa haltijan velvollisuudesta palauttaa kortti suomalaisen sairausvakuutuksen päättyessä. Kela pyytää kortinhaltijaa palauttamaan kortin samalla kun tehdään päätös sairausvakuutuksen päättymisestä.

Kortin käyttöönotto ei merkitse muutoksia jäsenvaltioiden välisen sairaanhoidon laskutuksen perusteisiin, joten Suomen laskutuksesta luopumista koskevia sopimuksia sovelletaan edelleen. Suomessa valtio korvaa muille EU/ETA-maille Suomen puolesta annettun sairaanhoidon kustannukset osoittamalle Kelalle varat Suomelle osoitettujen lasku-

jen maksamiseen. Eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönotosta aiheutuvat kustannukset rahoitetaan sairausvakuutuksen toimintamenoista. Kela vastaa omista hallinnollisista kuluistaan.

Asetus Kansaneläkelaitoksen tehtävistä toimeenpantaessa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 eräitä säännöksiä (8.9.1995/1106) nostetaan lain tasoiseksi osana EY-asetuksen sairaanhoitomääräysten yleistä toimeenpanoa.

Muussa jäsenvaltiossa myönnettyä sairaanhoitokorttia voi Suomessa käyttää sekä julkisen terveydenhuollon yksiköissä lääketieteellisesti välttämättömän sairaanhoidon saamisen varmistamiseksi että Kelan toimistossa sairausvakuutuslain mukaisen korvauksen saamiseksi. Sairausvakuutuslain mukaisen korvauksen saaminen suorakorvausmenettelyn kautta pyritään sähköisen asioinnin kehittämisen myötä ulottamaan koskemaan myös ulkomaisia kortinhaltijoita. Jos hoitoa tarvitsevilla henkilöillä ei ole mukanaan sairaanhoitokorttia tai väliaikaista paperitodistusta, peritään annetusta hoidosta sen todelliset kustannukset.

Hoitoa tarvitsevalle annetaan aina lääketieteellisesti välttämätön hoito. Annettaessa muussa maassa myönnetyn sairaanhoitokortin perusteella hoitoa tai maksettaessa sairausvakuutuskorvauksia tulee varmistua kortin voimassaolosta. Epäselvissä tilanteissa sairaanhoitokortin esittävän henkilöllisyydestä on pyrittävä varmistumaan. Epäselvissä tilanteissakaan korttia ei vastoin käyttäjän tahtoa voida ottaa pois mutta annetusta hoidosta voidaan periä todellisia kustannuksia vastaava hinta. Ulkomaisen kortin haltijalla on käytettävissä kaikki Suomen lainsäädännön mukaiset oikeussuojakeinot. Kelan toimisto avustaa tarvittaessa terveydenhuollon yksikköä potilaan aseman ja yhteystietojen selvittämisessä tai väliaikaisen todistuksen hankkimisessa ulkomailta.

Kela vastaa suurelta osin eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöön ottoon liittyvästä, samoin kuin ns. jatkuvasta kortinhakijoille suunnatusta tiedottamisesta. Kela kouluttaa oman henkilöstönsä. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ja Kuntaliitto vastaavat julkisen terveydenhuollon henkilöstölle suunnatusta tiedottamisesta ja kouluttamisesta.

Sairanhoidon kustannustenkorvausjärjestelmän toimivuutta tulee parantaa julkisen terveydenhuollon palvelun tuottajien ja Kelan välillä. Laskutustiedot tulee julkisen terveydenhuollon yksiköissä kerätä kattavasti ja toimittaa lomakkeella Y 31 Kelaan, joka laskee kustannukset niistä vastaavalta jäsenvaltiolta.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	15
2	EUROOPPALAINEN SAIRAANHOITOKORTTI	15
2.1	SAIRAANHOITOKORTTIA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET	15
2.2	KORTIN YLEISET OMINAISUUDET.....	16
2.2.1	Käyttöönottoaikataulu	16
2.2.2	Kortin sisältö ja ulkoasu	18
2.2.3	Kortin sisältämät tiedot.....	18
3	KÄYTTÖÖNOTTO SUOMESSA - ENSIMMÄINEN VAIHE	19
3.1	SUOMALAINEN KORTTI.....	19
3.1.1	Perusvalinnat	19
3.1.2	Kortin myöntämisperusteet ja kortin myöntäminen	21
3.1.3	Kortin voimassaoloaika	25
3.1.4	Tietosuojanäkökulmat	27
3.1.5	Kortin katoaminen	28
3.1.6	Väärinkäytökset	28
3.1.7	Kortin käyttöönottokulut ja –rahoitus.....	30
3.1.8	Laskutusliikenne	31
3.1.9	Lainsäädännön mahdollinen muutostarve	32
3.2	MUISSA JÄSENVALTIOISSA MYÖNNETTYJEN KORTTIEN KÄYTTÖ SUOMESSA.....	33
3.2.1	Korttiin liittyvät oikeudet ja kortin esittämistahot.....	33
3.2.2	Kortinhaltijan henkilöllisyyden, kortin sisältämien tietojen oikeellisuuden ja kortin voimassaolon varmistaminen	35
3.2.3	Väliaikainen todistus	36
3.2.4	Laskutusliikenne	36
3.2.5	Väärinkäytösmahdollisuudet	38
3.2.6	Tiedottaminen ja kouluttaminen.....	38
3.3	KÄYTTÖÖNOTON SEURANTA.....	41
4	KÄYTTÖÖNOTTO SUOMESSA - MYÖHEMMÄT VAIHEET	42

LIITTEET

- LIITE 1.** Siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätökset N:o 189-191
- LIITE 2.** Yleisimmin käytetyt sairaanhoidon E-lomakkeet
- LIITE 3.** Arvio sairaanhoitokortin kulutuksesta Suomessa
- LIITE 4.** Lomake Y 31 (Terveyskeskuksen / sairaalan ilmoitus sairaanhoitokustannuksista Kelan toimistolle)
- LIITE 5.** Suomen ja muiden jäsenmaiden välinen sairaanhoitoetuuksien laskutus 1998-2002

1 JOHDANTO

Euroopan unionin aluetta koskevasta eurooppalaisesta sairaanhoitokortista on käyty asi-
antuntijakeskustelua jo pitkään. Vuoden 2002 keväällä asialle saatiin Eurooppa-
neuvoston mandaatti. Neuvosto totesi 21.3.2002 päätelmissään, että otetaan käyttöön
kortti, joka korvaa nykyisin jäsenmaissa käytössä olevat paperilomakkeet, joita tarvitaan
toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvaa hoitoa varten. Komissio antoi asiassa 17.2.2003 tie-
donannon KOM (2003) 73 ja komission yhteydessä toimiva siirtotyöläisten hallintotoi-
mikunta hyväksyi 18.6.2003 asiassa kolme päätöstä.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 30.4.2003 eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyt-
töönottoa valmistelevan työryhmän. Työryhmän toimikausi on 15.5.2003 – 30.6.2004.
Työryhmän tulee suunnitella eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönotto ja toi-
meenpano Suomessa. Asiaa koskeva suunnitelma tulee laatia 31.12.2003 mennessä.

Suunnitelmaan tulee sisältyä ehdotus siitä, otetaanko Suomessa käyttöön erillinen eu-
rooppalainen sairaanhoitokortti vai voidaanko kortti yhdistää sairausvakuutuskorttiin
(Kela-kortti) tai uuteen yhdistettyyn henkilökorttiin. Lisäksi tulee selvittää mahdolliset
lainsäädännön muutokset, kortin tekninen toteuttaminen, hallinnointi, jakelu, voimassa-
oloaika ja kortista tiedottaminen, tietoturva-asiat ja kortista aiheutuvat kustannukset ja
niiden rahoittaminen. Työryhmän tulee tehdä myös ehdotus muiden EU/ETA-maiden
myöntämien korttien käyttöön Suomessa liittyvistä menettelyistä. Suunnitelman valmis-
tuksen jälkeen työryhmä toimii kortin käyttöönoton ohjausryhmänä.

2 EUROOPPALAINEN SAIRAANHOITOKORTTI

2.1 SAIRAANHOITOKORTTIA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työn-
tekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetussa neu-
voston asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 säädetään erilaisista oikeuksista saada hoitoa
oleskeltaessa tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuin-
valtiossa. Asetusta täydentää sen täytäntöönpanomenettelystä annettu neuvoston aset-
us (ETY) N:o 574/72. Näiden asetusten soveltamista tulkitseva komission yhteydessä toi-
miva siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunta teki 18.6.2003 kolme eurooppa-
laista sairaanhoitokorttia koskevaa päätöstä:

- päätös N:o 189 neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72
soveltamiseksi tarvittavien lomakkeiden korvaamisesta eurooppalaisella sai-
raanhoitokortilla hoidon saamiseksi oleskeltaessa tilapäisesti muussa jäsenvalti-
ossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuinvaltiossa (jäljempänä päätös N:o
189 eli ns. ”kehyspäätös”),
- päätös N:o 190 eurooppalaisen sairaanhoitokortin teknisistä ominaisuuksista
(jäljempänä päätös N:o 190 eli ns. ”tekninen päätös”)
- päätös N:o 191 lomakkeiden E 111 ja E 111 B korvaamisesta eurooppalaisella
sairanhoitokortilla (jäljempänä päätös N:o 191 eli ”lomakkeiden korvaamista
koskeva päätös”).

Kehyspäättöksen N:o 189 mukaan eurooppalainen sairaanhoitokortti korvaa asteittain asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 mukaiset lomakkeet, jotka mahdollistavat korvauksen sairaanhoidosta oleskeltaessa tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuinvaltiossa. Näiden lomakkeiden korvaamisen eri vaiheista tehdään vastaavat siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätökset.

Päättöksen mukaan eurooppalaisen kortin antava toimivaltainen laitos korvaa voimassa olevan kortin perusteella annetun hoidon aiheuttamat kustannukset. Päätös sisältää säännöksiä, jotka koskevat kortin oikeudellisia näkökohtia, mallia, luetteloa kortilla (ensin näkyvässä ja myöhemmin sähköisessä muodossa) esitettävistä tiedoista, kortin voimassaoloaikaa ja käyttöönotto-menetelmiä.

Teknisessä päätöksessä N:o 190 määritetään tekniset edellytykset, jotka kortin on täytettävä, jotta hoitopalvelujen tarjoajat voivat tunnistaa kortin vaikeuksista ja jotta kortti vastaavasti hyväksytään kaikkialla välineenä, joka takaa hoitoon pääsyn.

Lomakkeiden korvaamista koskeva päätös N:o 191 koskee hallintoimikunnan päätöksessä N:o 187 mainittujen lomakkeiden E 111 ja E 111 B korvaamista. Nämä lomakkeet ovat yleisimmin käytettyjä lomakkeita, ja koskevat oikeutta hoitoetuuksiin siinä jäsenvaltiossa, jossa henkilö oleskelee. Tämä päätös määrittää eurooppalaisen kortin käyttöönoton ns. ensimmäisen vaiheen.

Komissio on tehnyt ehdotuksen KOM (2003) 378, joka mahdollistaa myös muiden lomakkeiden korvaamisen kortilla. Ehdotuksen mukaan asetuksen 1408/71 mukainen hoitoetuuksien jaottelu välittömästi tarvittavaan ja tarpeelliseen hoitoon poistuisi, jolloin kaikilla jossain jäsenvaltiossa vakuutetuilla henkilöryhmillä olisi tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa oleskellessaan oikeus hoitoetuuksiin, jotka tulevat välttämättömäksi oleskelun aikana. Ehdotuksen toteutuminen merkitsisi sitä, että kortti korvaisi 1.6.2004 lukien muitakin lomakkeita kuin päätöksessä 191 nimetyt E 111 ja E 111 B. Korvattavia lomakkeita olisivat E 128 (mm. lähetetyt työntekijät ja opiskelijat sekä E 119 (työnhakijat). Ministerineuvosto on kokouksessaan 20.10.2003 päässyt asiasta poliittiseen yhteisymmärrykseen¹. Asetuksen muutos edellyttää Euroopan parlamentin hyväksyntää yhteispäätösmenettelyn mukaisesti. Tilapäisen oleskelun aikana annettavan sairaanhoidon laajuuden yhtenäistäminen tarkoittaa sairaanhoitokortin osalta samalla myös sitä, että hallintotoimikunnan on tarpeen antaa sekä lomakkeiden E 128 ja E 119 korvaamista koskeva uusi päätös, että uusi ns. tekninen päätös.

2.2 KORTIN YLEISET OMINAISUUDET

2.2.1 Käyttöönottoaikataulu

Kortin käyttöönoton ensimmäinen vaihe koskee yleisimmin käytettyjen lomakkeiden korvaamista. Lomakkeiden korvaamista koskevan hallintotoimikunnan 18.6.2003 tekemän päätöksen N:o 191 mukaan päätöksessä N:o 187 mainitut lomakkeet E 111 ja E 111 B korvataan eurooppalaisella kortilla 1 päivästä kesäkuuta 2004 alkaen (artikla 1). Lomakkeet, jotka on annettu ennen 31 päivää toukokuuta 2004, ovat voimassa enintään

¹ Kahdella jäsenvaltiolla on asetuksen 1408/71 muutosta koskeva parlamenttivarauksa

31 päivään joulukuuta 2004, paitsi jos niissä mainittu viimeinen voimassaolopäivä on tätä aiempi.

Jäsenvaltiot, joissa ei ole käytössä kansallista sairaanhoito- tai sairausvakuutuskorttia tämän päätöksen tekohetkellä, voivat soveltaa siirtymäkautta, joka saa kestää enintään 31 päivään joulukuuta 2005 asti (artikla 5). Siten siirtymäkauden aikana nämä jäsenvaltiot käyttävät edelleen nykyisiä E-lomakkeita eikä sairaanhoitokorttia. Lomakkeita olisi käytössä enintään 31.12.2005 asti, eikä niitä hyväksytä enää tämän päivämäärän jälkeen. Jäsenvaltiot, jotka haluavat soveltaa siirtymäkautta, ovat ilmoittaneet siitä hallintotoimikunnalle 1. päivään joulukuuta 2003 mennessä. Hallintotoimikunta laatii luettelon jäsenvaltioista, joiden laitokset voivat antaa edelleen lomakkeita E 111 ja E 111 B, ja jäsenvaltioiden pyytämien siirtymäkausien päättymispäivistä. Nykyisistä jäsenmaista siirtymäaikaa ovat pyytäneet: Alankomaat, Italia, Itävalta ja Yhdistynyt Kuningaskunta ja uusista jäsenmaista Latvia, Liettua, Malta, Puola, Slovakia, Tsekki ja Viro. Lisäksi siirtymäaikaa ovat pyytäneet Islanti ja Sveitsi. Sairaanhoitokortilla korvataan siirtymäaika huomioiden myös paperilomake E 111 B. Lomake on vain Belgian itsenäisten ammatinharjoittajien sairausvakuutusjärjestelmään kuuluvien käytössä ja oikeuttaa haltijansa ainoastaan sairaalahoitoon. Lomakkeen E 111 B käytöllä ei ole vaikutusta Suomessa myönnettyjen korttien käyttöön muissa jäsenvaltioissa, mutta lomake E 111 B voidaan esittää Suomessa vielä 31.12.2004 asti.

Muiden jäsenvaltioiden laitokset tunnustavat ja hyväksyvät lomakkeet E 111 ja E 111 B samoin edellytyksin kuin eurooppalaisen kortin toimivaltaisen laitoksen jäsenvaltiolle tai asuinjäsenvaltiolle myönnetyn siirtymäkauden päättymiseen asti, ja ne tiedottavat siitä hoitopalvelujen tarjoajille omalla alueellaan.

Päätöksellä N:o 191 kumotaan päätös N:o 187 1. päivästä tammikuuta 2006.

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönottoa koskevat Hallintotoimikunnan 18.6.2003 tekemät ja Virallisessa lehdessä julkaistut (L 276 / 27.10.2003) päätökset n:o 189-191 koskevat sanamuotonsa mukaan ainoastaan lomakkeiden E 111 ja E 111 B korvaamista. Lomakkeiden E 128 ja E 119 korvaamista koskevien päätösten antaminen siirtyy todennäköisesti vuoden 2004 puolelle.

Työryhmän johtopäätökset

Suomi ei sovelta siirtymäkautta kortin käyttöönotossa, vaan ottaa eurooppalaisen kortin käyttöön 1.6.2004 lukien. Samasta ajankohdasta lukien varaudutaan myös muiden jäsenvaltioiden antamien korttien käyttöön Suomessa.

Siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunta on tehnyt päätöksen lomakkeiden E 111 ja E 111 B korvaamisesta eurooppalaisella sairaanhoitokortilla. Myös lomakkeiden E 128 ja E 119 korvautumiseen 1.6.2004 lukien varaudutaan.

Jäsenvaltioiden tulee 1.3.2004 mennessä raportoida komissiolle, miten eurooppalaisen kortin käyttöönotto etenee kussakin maassa.

2.2.2 Kortin sisältö ja ulkoasu

Kehyspäättöksen N:o 189 mukaan eurooppalainen kortti voi olla erillinen kortti, tai se voidaan sisällyttää jäsenvaltioiden nykyisten sairaanhoito- tai sairausvakuutuskorttien toiselle puolelle (artikla 3). Kortti on joka tapauksessa henkilökohtainen, nimellä varustettu kortti (artikla 4). Kortin antava laitos määrittää kortin voimassaoloajan (artiklan 2 kohta 1). Eurooppalainen kortti laaditaan yhtenäisen mallin mukaan, ja kortti vastaa siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätöksen mukaisia ominaisuuksia ja määritelmiä (artikla 6).

Teknisen päätöksen N:o 190 mukaan eurooppalaisen kortin malli ja eritelmät vahvistetaan liitteessä määritettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti (artikla 1). Liite sisältää yksityiskohtaiset vaatimukset eri osa-alueilta (viittaukset standardeihin, ominaisuudet kuten määritelmät, yleinen rakenne, tausta ja graafiset elementit, ennalta määritellyt dataelementit, henkilötietoelementit, turvavaatimukset ja muut tekniset vaatimukset). Liite sisältää myös tekniset vaatimukset eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaavasta todistuksesta.

2.2.3 Kortin sisältämät tiedot

Lomakkeiden korvaamista koskevan päätöksen N:o 191 mukaan eurooppalaisen kortin antava toimivaltainen laitos päättää eurooppalaiseen korttiin tehtävästä merkinnästä: korttiin sisällytetään joko merkintä "E 111+", kun kortin haltija voi saada tarvittavaa hoitoa tilapäisen oleskelun aikana, tai merkintä "E 111", kun kortin haltija voi saada vain välittömästi tarvittavaa hoitoa tilapäisen oleskelun aikana (artikla 2). Komission ehdotuksen KOM (2003) 378 lopull. mukaan sairaanhoidon jaottelu välittömästi tarvittavaan ja tarvittavaan hoitoon poistuisi, jolloin kaikilla jossain jäsenvaltiossa vakuutetuilla henkilöryhmillä olisi tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa oleskellessaan oikeus lääketieteellisesti välttämättömään hoitoon. Ehdotuksen toteutuminen merkitsee samalla myös lomakkeiden E 128 ja E 119 korvaamista kortilla. Tällöin korttiin ei ole tarpeen sisällyttää tilapäisen oleskelun aikana annettavan sairaanhoidon laajuutta kuvaavaa merkintää.

Kehyspäättöksen N:o 189 mukaan eurooppalaisen kortin tulee sisältää seuraavat tiedot: kortin haltijan etu- ja sukunimi, kortin haltijan henkilötunnus tai tunnuksen puuttuessa sen vakuutetun henkilön henkilötunnus, josta kortinhaltija johtaa oikeutensa, kortinhaltijan syntymäaika, kortin viimeinen voimaasaolopäivä, kortin antavan jäsenvaltion ISO-koodi, toimivaltaisen laitoksen tunnistenumero ja nimi sekä kortin looginen numero (artiklan 6 kohta 2).

Mikäli kortin myöntävässä jäsenvaltiossa ei ole käytössä henkilötunnuksia, ilmoitetaan kortissa ainoastaan haltijan syntymäaika.

Päätöksen N:o 190 mukaan kortin myöntävän toimivaltaisen laitoksen nimi ilmaistaan kortilla enintään 15 merkillä mutta laitoksen koko nimen sijaan voidaan käyttää lyhennettä. Suomalaisen kortin osalta tämä tarkoittaa sitä, että toimivaltainen suomalainen laitos Kela / Folkpensionsanstalten ilmaistaan tekstillä "Kela / Fpa".

Työryhmän johtopäätökset

Hallintotoimikunnan julkaisemissa päätöksissä N:o 189-190 yksilöidään tiedot, jotka sairaanhoitokortin tulee sisältää, sekä määritellään kortin tekniset vaatimukset. Päätös 191 vahvistaa lomakkeiden E 111 ja E 111 B korvaamisen kortilla. Hallintotoimikunnan odotettavissa oleva päätös lomakkeiden E 128 ja E 119 korvaamisesta otetaan huomioon.

3 KÄYTTÖÖNOTTO SUOMESSA - ENSIMMÄINEN VAIHE

3.1 SUOMALAINEN KORTTI

3.1.1 Perusvalinnat

Yksi kaksikielinen kortti vai kaksi yksikielistä korttia

Suomen kansallisessa päätösvallassa on ratkaista, tullaanko Suomessa myöntämään yhdistetty suomen- ja ruotsinkielinen kortti vai erilliset suomen ja ruotsinkieliset kortit. Koska tarvittavat tiedot mahtuvat molemmilla kielillä samalle kortille, on tarkoituksenmukaista, että Suomessa myönnettävä kortti on kaksikielinen, ts. on olemassa yksi kortti, jossa on sekä suomen- että ruotsinkielinen teksti.

Kortin nimi

Suomessa myönnettävän kortin nimi on ”eurooppalainen sairaanhoitokortti” / ”europeiskt sjukvårdskort”.

Suhde suomalaiseen sairausvakuutuskorttiin

Jäsenvaltiot voivat päättää haluavatko ne lisätä kansalliseen korttiin eurooppalaisen puolen vai ottaa käyttöön erillisen eurooppalaisen kortin.

Kortin käytettävyyden kannalta tavoitteena on yksi kortti, jossa yhdistyisivät kansallinen kortti ja eurooppalainen kortti. Myös kustannuskysymykset puoltavat yhden ainoan kortin ylläpitoa. Kansalliset kortit, johon eurooppalainen kortti voitaisiin yhdistää ovat sairausvakuutuskortti (Kela-kortti) ja 1.6.2004 lukien henkilökortti, johon on yhdistetty sairausvakuutustiedot. Eurooppalaisen kortin yhdistäminen kansallisiin kortteihin ei kuitenkaan 1.6.2004 mennessä ole mahdollista, koska niissä ei ole tilaa eurooppalaisen kortin vaatimille tiedoille. Korteista ei ole mahdollista poistaa niissä tällä hetkellä olevia tietoja niin, että kortin koko toinen puoli olisi käytettävissä eurooppalaista korttia varten. Eurooppalaisen kortin voimassaolo voi myös poiketa kansallisten korttien voimassaolosta, minkä vuoksi on hyvä saada kokemusta eurooppalaisen kortin myöntämisestä itsenäisenä korttina.

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin ja kansallisen kortin yhdistämiseen ei voida tässä vaiheessa ottaa kantaa, ei myöskään sähköisen eurooppalaisen kortin käyttöönottoon.

Työryhmän johtopäätös

Suomessa otetaan 1.6.2004 lukien käyttöön erillinen eurooppalainen sairaanhoitokortti, joka sisältää sekä suomen- että ruotsinkielisen tekstin. Pitkällä tähtäimellä tavoitteena on kansallisen kortin ja eurooppalaisen sairaanhoitokortin yhdistäminen yhdeksi kortiksi. Sähköistä korttia koskevat päätökset tehdään myöhemmin.

Kortin tekninen määrittely

Kortin ulkoasu ja malli on määritelty hallintotoimikunnan päätöksessä N:o 190 (ks. edellä), mutta muutoin kortin tekninen määrittely eli materiaali ja valmistustapa on jäsenvaltioiden päätettävissä. Käytännössä kortti valmistetaan muovista. Kortin tekninen valmistustapa määritellään kortin tilaajan ja valmistajan välillä.

Valmistajan valinta

Julkisia hankintoja koskevista kilpailuttamisvelvoitteista on säädetty EY-direktiiveissä. Nämä säännökset on pantu Suomessa täytäntöön säätämällä julkisia hankintoja koskeva laki (hankintalaki, 1505/92) ja kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskeva asetus (hankinta-asetus, 380/98).

Hankinnat jakaantuvat hankintalaissa ja hankinta-asetuksessa tarkoitettuihin ns. kynnysarvon ylittäviin ja alittaviin hankintoihin. Kynnysarvo on EU:n laajuisen kilpailuttamisen ilmoitusvelvollisuuden alaraja. Säännöksissä on säädetty tietyn euromäärän eli kynnysarvon ylittävien hankintojen kilpailuttamismenettelystä. Vuonna 2003 julkishallinnon tavara- ja palveluhankinnoissa kynnysarvo on ilman arvonlisäveroa 249.681 euroa. Tämän määrän ylittävien hankintojen kilpailuttamisessa tulee noudattaa yksityiskohtaisia ja määrämuotoisia menettelytapoja, joista on säädetty hankinta-asetuksessa. Hankintalain mukaan hankintayksiköiden on kuitenkin kilpailutettava kaikki hankintansa. Laki siis koskee myös kynnysarvon alittavia hankintoja mutta menettely on erilainen riippuen siitä, ylittyykö kynnysarvo vai ei. Hankintoja ei saa jakaa keinotekoisesti, jotta kynnysarvo alitetaan. Kauppa- ja teollisuusministeriö vahvistaa arvonlisäverottomat kynnysarvot vuosittain.

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin hankinnan arvo on se arvonlisäveroton rahamäärä, minkä kortin tilaajaorganisaatio suorittaa kortin toimittajalle. Arvioitaessa hankinnan arvoa, tulee lähtökohtana käyttää neljän vuoden hankintaperiodia silloin, kun kyseessä on toistaiseksi voimassa oleva tai neljän vuoden sopimus. Toisin sanoen tulee arvioida neljän vuoden aikana Suomesta myönnettävien sairaanhoitokorttien lukumäärä ja tämän perusteella korttien valmistajalle suoritettavan korvauksen määrä neljän seuraavan vuoden ajalta.

Jos eurooppalainen kortti toteutetaan teknisesti samankaltaisena kuin kuvaton Kela-kortti, voidaan hankinnan arvo arvioida käyttäen lähtökohtana kuvattoman Kela-kortin hankinnan nykyistä hintaa.

Eurooppalaisen kortin menekistä tehdyn arvion (liite 3) ja kuvattoman Kela-kortin nykyinen hankintahinta huomioon ottaen voidaan todeta, että julkisten hankintojen kynnysarvo 249.681 euroa ylittyy neljän vuoden hankintaperiodin aikana. Näin ollen eurooppalaisen sairaanhoitokortin hankinta Suomessa on kilpailutettava EU:n laajuisesti. Hankinnat suoritetaan joko avointa menettelyä, rajoitettua menettelyä tai neuvottelumenettelyä käyttäen.

Julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö mahdollistaa ns. nopeutetun hankintamenettelyn, jossa hankinnan eri vaiheita koskevat minimimääräajat ovat lyhyempiä kuin normaalimenettelyssä. Perusteena nopeutetun menettelyn käytölle on, että hankintayksiköstä riippumattomista syistä aiheutuneen odottamattoman kiireen vuoksi normaalimenettelyn minimimääräaikoja on mahdoton noudattaa. Päätöksen nopeutetun hankintamenettelyn käytöstä tekee hankinnan tilaaja. Koska eurooppalainen kortti tulee Suomessa käyttöön jo 1.6.2004 lukien, ja kun kortin käyttöön vaikuttava lainsäädäntö on edelleen keskeneräinen, on välttämätöntä toteuttaa suomalaisen kortin kilpailuttaminen nopeutetun menettelyn mukaisesti.

Nykyiset paperilomakkeet E 111, E 128 ja E 119 antaa Kela. Kelan toimivalta asiassa perustuu *asetukseen kansaneläkelaitoksen tehtävistä toimeenpantaessa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 eräitä säännöksiä (8.9.1995/1106)*. Asetuksen 1 §:n mukaan: *Kansaneläkelaitos huolehtii sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 22 artiklassa tarkoitetun luvan ja siihen liittyvän todistuksen antamisesta.*

Sanamuoto *Kansaneläkelaitos huolehtii... todistuksen antamisesta* sisältää toimivallan myöntää jatkossa myös eurooppalainen sairaanhoitokortti. Näin ollen Kela on taho, jonka tulee kilpailuttaa suomalaisten korttien hankinta.

Työryhmän johtopäätös

Kela kilpailuttaa Suomessa myönnettävän eurooppalaisen sairaanhoitokortin hankinnan julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä säädetyllä tavalla. Kilpailuttaminen toteutetaan nopeutettua hankintamenettelyä käyttäen. Tekninen valmius myöntää kortteja tulee olla olemassa kesäkuusta 2004 lukien, joten hankintamenettely on aloitettava vuoden 2003 puolella.

3.1.2 Kortin myöntämisperusteet ja kortin myöntäminen

Kenelle kortti myönnetään, minkälaisin kriteerein ja kuka kortin myöntää?

Lomaketta E 111 FIN ”todistus oikeudesta hoitoetuuksiin siinä jäsenvaltiossa, jossa oleskelee” käytetään välittömästi tarvittavien hoitoetuuksien saamiseksi, kun Suomessa sairautetuuksiin oikeutettu henkilö oleskelee tilapäisesti toisessa EU-maassa. Useimmiten kyse on turistin saamasta hoidosta.

Lomaketta E 128 FIN "todistus oikeudesta tarpeellisiin hoitoetuuksiin jäsenvaltiossa oleskelun aikana" käyttävät opiskelijat (asetuksen 1408/71 34 b artikla) sekä seuraavat henkilöryhmät (22 b artikla):

- työkomennuksella olevat (lähetetyt) työntekijät
- työntekijät, jotka harjoittavat toimintaansa usean jäsenvaltion alueella
- työntekijät, jotka harjoittavat toimintaansa raja-alueella toimivassa yrityksessä
- vastaavissa tilanteissa olevat itsenäiset ammatinharjoittajat
- tilapäisesti toisen valtion lippua käyttävällä aluksella työskentelevät merenkulkijat
- henkilöt, joihin sovellettavasta lainsäädännöstä on tehty asetuksen 17 artiklan mukainen poikkeussopimus
- toisessa jäsenvaltiossa työskentelevät virkamiehet ja virkamiehenä pidettävät
- kaikkien edellä mainittujen henkilöryhmien mukana seuraavat perheenjäsenet

Lomaketta E 119 FIN "todistus työttömien ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta sairaus- ja äitiysvakuutuksen etuuksiin" käyttävät työttömät, jotka hakevat työtä toisessa jäsenvaltiossa asetuksen 1408/71 69 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

Lomakkeet E 111, E 128 ja E 119 takaavat sairausetuuksien saamisen ja siihen liittyvät korvaukset vastaavin ehdoin ja menettelyin kuin oleskelumaa soveltaa maassa vakinaisesti asuviin ja sairausvakuutettuihin henkilöihin.

Lomakkeet E 111, E 128 ja E 119 annetaan Kelasta. Lomakkeen antaa henkilön oman vakuutuspiiriin toimisto tai Kelan ulkomaanyksikkö. Lomakkeen E 111 saa kiireellisissä tapauksissa suoraan mukaan Kelan toimistosta.

EY:n sosiaaliturva-asetuksia 1408/71 ja 574/72 sovelletaan pääsääntöisesti jäsenvaltioiden välillä liikkuviin taloudellisesti aktiiveihin henkilöihin. Välitöntä sairaanhoitoa ja hoitoon hakeutumista koskevat asetusten säännökset ovat kuitenkin poikkeus asetusten henkilölliseen soveltamisalaan, sillä nämä oikeudet koskevat kaikkia jossain jäsenvaltiossa vakuutettuja henkilöitä sekä heidän perheenjäseniään. Näin ollen myös ne henkilöt, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia, voivat käyttää näitä yhteisön oikeuden turvaamia oikeuksia.

Oikeudet koskevat myös työntekijän perheenjäseniä, jotka eivät itse ole taloudellisesti aktiivisia. Perheenjäsenen tulee asua yhdessä perheen päähenkilön kanssa. Lomakkeita E 111, E 128 tai E 119 ei voida Suomesta antaa perheenjäsenelle, joka on sairausvakuutettu muussa jäsenvaltiossa.

Suomi on sopinut muiden pohjoismaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa, että näiden maiden ja Suomen välillä liikkuvat eivät käytä E-sairaanhoitolomakkeita lukuun ottamatta lomaketta E 112 (hoitoon hakeutuminen) sekä lomaketta E 128 (mm. opiskelijat ja lähetetyt työntekijät). Maiden välillä liikkuvat todistavat oikeutensa hoitoetuuksiin joko passilla, henkilötodistuksella tai kansallisella sairausvakuutuskortilla. Tämä menettely pohjoismaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa on koskenut paperisista E-lomakkeista luopumista. Eurooppalaisen kortin käyttöön oton myötä on kuitenkin yhteneväisen käytännön vuoksi perusteltua siirtyä kortin käyttöön myös Suomen ja muiden pohjoismaiden sekä Suomen ja Yhdistyneen Kuningaskunnan välillä. Tämä edellyttää asiasta sopimista kyseisten maiden kanssa.

EY-asetuksia 1408/71 ja 574/72 on sovellettu ainoastaan jäsenvaltioiden kansalaisiin. Asetusten soveltaminen jäsenvaltioissa asuviin ns. kolmansien valtioiden kansalaisiin on rajoittunut jäsenvaltioiden kansalaisen perheenjäsenenä saatavaan sairaanhoitoon. Asetusten 1408/71 ja 574/72 henkilöllistä soveltamisalaa on kuitenkin laajennettu 1.6.2003 voimaan tulleella asetuksella 859/2003. Uuden asetuksen myötä myös jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevat ja vakuutetut kolmansien valtioiden kansalaiset voivat vedota sosiaaliturva-asetusten määräyksiin liikkeessaan kahden tai useamman jäsenvaltion välillä. Muutos ei koske ETA-maita, Sveitsiä eikä Tanskaa. Muutoksen jälkeen esimerkiksi Suomessa vakinaisesti asuvalle ja sosiaaliturvan piiriin kuuluvalla (sairausvakuutetulle) Venäjän kansalaiselle on voitu antaa esimerkiksi lomake E 111 FIN hänen oleskellessaan tilapäisesti toisessa EU-maassa.

Suomessa eurooppalainen sairaanhoitokortti tullaan myöntämään Kelasta vastaavin kriteerein kuin käytöstä väistyvät paperilomakkeet. Poikkeuksena nykyiseen lomakkeiden antamismenettelyyn edellytetään sairaanhoitokortin hakijalta kuitenkin kirjallista hakemusta kortin saamiseksi. Tätä tarkoitusta varten tehdään hakemuslomake. Lomakkeen voi täyttää ja tulostaa Internetissä, mikä nopeuttaa menettelyä. Kortin hakeminen, sen myöntäminen ja toimittaminen tulee olla hakijalle mahdollisimman vaivatonta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että hakemuksen kortin saamiseksi voi toimittaa mihin tahansa Kelan toimistoon riippumatta siitä, tekeekö päätöksen kortin myöntämisestä vakuutetun oman vakuutuspiiriin toimisto vai joku muu toimisto. Korttihakemus voidaan tehdä joko Kelan toimistossa henkilökohtaisesti asioimalla tai toimittamalla hakemus postitse. Hakulomakkeita voidaan tulostaa myös Kelan Internetsivuilta. Tulevaisuudessa sähköisen asioinnin kehittyessä hakemuslomakkeen voi myös lähettää sähköisesti.

Paperiset lomakkeet annetaan ilman varsinaista hakumenettelyä Kelan toimistosta tai Kelan ulkomaan yksiköstä. Lomakkeet E 111 ja E 128 tuotetaan Kelan tietojärjestelmän avulla. Lomake E 119 tuotetaan manuaalisesti. Lomakkeen E 111 saa kiireellisissä tapauksissa käynnin yhteydessä mukaansa Kelan toimistosta.

Muovinen sairaanhoitokortti on tekniseltä toteutukseltaan erilainen kuin paperinen lomake. Eurooppalaisen kortin myöntämisprosessissa voitaneen soveltuvien osien noudattaa nykyistä kuvattoman Kela-kortin myöntämisprosessia. Kela tekee päätöksen kortin myöntämisestä, mutta kortin valmistaa Kelan tilauksen perusteella ulkopuolinen yritys. Korttitilaukset toimitetaan päivittäin sähköisesti Kelasta korttitoimittajalle, josta saadaan palautteena tieto korttien valmistuspäivistä. Käytännössä korttien toimittaminen tulee kestämään noin viikon. Korttitoimittaja lähettää valmiin kortin suoraan asiakkaan kotiosoitteeseen tai muuhun annettuun osoitteeseen. Tämän vuoksi korttia ei ole mahdollista saada Kelan toimistosta odottaessa ensimmäisen asiakaskontaktin yhteydessä.

Hakijan kannalta kortin saaminen Kelan toimistosta odottaessa olisi vaivattomampaa, mutta kortin teknisestä toteuttamistavasta ja sen tuottamisen taloudellisista kustannuksista johtuen tämä ei ole mahdollista. Kortin odottaessa tuottavan laitteiston hankkiminen Kelan toimistoihin olisi mittava taloudellinen investointi. Ottaen huomioon, että vuoteen 2008 mennessä on tarkoitus päättää sähköisen eurooppalaisen kortin käyttöönotosta, ja että sähköisen kortin valmistaminen tulee tapahtumaan joka tapauksessa muualla kuin Kelassa, on perusteltua teettää sairaanhoitokortit Kelan ulkopuolella heti 1.6.2004 lukien. Kortin käyttäjän kannalta tärkeätä on kuitenkin mahdollisuus tilata kortti kaikista Kelan toimistoista.

Hallintotoimikunnan päätöksen N:o 189 eli ns. kehyspäättöksen mukaan, jos vakuutettu ei poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi pysty esittämään eurooppalaista korttia, hänelle annetaan korvaava väliaikainen todistus, jonka voimassaoloaika on rajoitettu (5 artikla). Todistus laaditaan yhtenäisen mallin mukaan ja se vastaa hallintotoimikunnan päätöksen mukaisia ominaisuuksia ja eritelmiä (6 artikla). Väliaikainen todistus on formaaltiltaan ja käytettävyydeltään lähellä nykyistä lomaketta E 111 ja sen käyttöä. Suomessa todistuksen antaa Kela.

Väliaikainen todistus voidaan antaa jo kotimaassa kiireellisissä tilanteissa, joissa matkalle lähtijä ei ehdi odottaa varsinaisen kortin saamista. Todistus voidaan myös toimittaa hoidon tarpeessa olevalle kortittomalle vakuutetulle esim. faksilla oleskelumaahan. Väliaikainen todistus tulee voimassaololtaan rajata koskemaan ainoastaan tiedossa olevan tilapäisen ulkomailla oleskelun, esimerkiksi lomamatkan kestoa.

Työryhmän johtopäätös

Suomalainen versio eurooppalaisesta sairaanhoitokortista myönnetään kirjallisen hakemuksen perusteella Kelasta henkilölle, jolla on Suomessa oikeus sairaanhoitoon. Korttia voi hakea kaikista Kelan toimistoista. Korttia ei voi saada Kelasta odottaessa. Ulkopuolisen korttitoimittajan valmistama kortti toimitetaan hakijalle postitse kotiosoitteeseen viikon sisällä hakemuksen jättämisestä.

Kortin tilaamisessa ja myöntämisessä hyödynnetään mahdollisimman paljon olemassa olevia Kela-korttiin liittyviä menettelyitä.

Kiireellisissä tapauksissa voidaan kortin hakijalle tai ulkomailla sairaanhoidon tarpeeseen joutuvalla kuitenkin antaa Kelasta väliaikainen paperitodistus ulkomailla tarvittavien sairaanhoitoetuuksien saamisen turvaamiseksi.

Kortin myöntämisestä seuraava vastuu

Yksilön näkökulmasta katsottuna EY:n sosiaaliturva-asetusten nykyiset sairaanhoitomääräykset turvaavat tilapäisen oleskelun aikana tarvittavan välittömän sairaanhoidon saamisen samoin ehdoin kuin hoitoa antavassa maassa vakinaisesti asuvat ja vakuutetut hoidon saavat. Tämä ilmenee lähinnä siten, että sairaanhoitoa toisessa jäsenmaassa tarvitsevat maksavat saamastaan hoidosta normaalit potilasmaksut tai omavastuuosuudet.

Eurooppalaisen kortin antavan jäsenvaltion ja sairausvakuutuslaitoksen näkökulmasta katsottuna kyse on kustannusvastuusta. Sosiaaliturva-asetusten perusteella toisen valtion puolesta annettu hoito korvataan valtioiden välillä, ellei kustannusten korvauksista ole luovuttu. Korvaus voidaan periä todellisina aiheutuneina kustannuksina tai määrätyissä tapauksissa vuotuisina kertasuorituksina. Eurooppalaisen sairaanhoitokortin perusteella annettava välitön sairaanhoito laskutetaan jäsenvaltioiden välillä hoidosta aiheutuneiden todellisten kustannusten mukaan. Suomi on luopunut sairaanhoidon kustannusten korvauksista pohjoismaiden, Ison-Britannian ja Benelux-maiden kanssa. Itävallan kanssa kustannusten korvauksista on sovittu siten, että osa etuuksista laskutetaan todellisen suuruusena (Suomen sairausvakuutuslain perusteella korvatut sairaanhoitokorvaukset),

osa laskutetaan laskennallisella perusteella ja osassa tapauksia etuuksien korvaamisesta on luovuttu (sopimusmaissa vakinaisesti asuvien kustannukset). Kustannusten korvauksista luopuminen ei koske hoitoon hakeutumistapauksia (lomake E 112) lukuun ottamatta Luxemburgia. Muitten maitten osalta hoitoon hakeutumiskustannukset laskutetaan aina.

Lomakkeiden E 111, E 128 ja E 119 korvaaminen eurooppalaisella kortilla ei muuta sairaanhoidon kustannusten korvaamisen periaatteita, eikä myöskään tuo muutoksia kustannusten korvauksista luopumisesta Suomen ja yllä mainittujen jäsenvaltioiden välillä sovittuun.

Eurooppalaisen kortin antava jäsenvaltio on lähtökohtaisesti velvollinen vastaamaan lomakkeen perusteella toisessa jäsenvaltiossa annetun sairaanhoidon kustannuksista sen mukaisesti mitä hoito antava (velkova) maa hoidon kustannuksiksi omaan kirjanpitoonsa perustuen ilmoittaa. Velallismaa voi yksittäistapauksissa vastustaa vaaditun summan maksamista, jolloin hylätyistä kustannuksista saattaa aiheutua jopa vuosia kestävä kirjeenvaihto laitosten välillä ennen kuin lasku on loppuun käsitelty. Vaaditun summan riittauttaminen on voinut tiettyjen sairaanhoidon E-lomakkeiden osalta perustua esimerkiksi siihen, että velallistaho katsoo peruuttaneensa annetun E-lomakkeen ennen hoidon antamista. Nykyisellään E 111-lomaketta ei voida peruuttaa, vaan E 111-lomake on voimassa ja kustannusvastuu säilyy sen myöntäneellä valtiolla lomakkeelle merkityn voimassaoloajan mukaisesti siitä huolimatta, että lomakkeen myöntäneen valtion asetuksen 1408/71 lainvalintamääräysten mukaan määräytyvä vastuu toimivaltaisena valtiona päättyisi lomakkeen voimassaolon aikana. Tämä periaate säilyy myös siirryttäessä lomakkeesta E 111 sairaanhoitokorttiin. Kortin myöntänyt valtio on vastuussa voimassa olevan kortin käytön myötä syntyvistä kustannuksista, vaikka sen haltija ei enää kuuluisikaan kortin myöntäneen valtion sairausvakuutuksen piiriin.

Kortin voimassaolosta ja syntyvästä kustannusvastuusta, ks. myös kohdat 3.1.3 ja 3.1.5

Työryhmän johtopäätökset

Voimassa olevan kortin esittävällä henkilöllä on oikeus oleskeluvaltion lainsäädännön mukaisesti sairaanhoitoetuuksiin. Oleskeluvaltio on velvollinen antamaan lääketieteellisesti välttämättömät sairaanhoitoetudet, jotka toimivaltainen valtio korvaa oleskeluvaltiolle. Kortin käyttöönottolla ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kustannustenkorvausjärjestelmään.

3.1.3 Kortin voimassaoloaika

Hallintotoimikunnan päätöksen mukaan kortin voimassaoloajan päättää kortin myöntävä laitos, toisin sanoen kortin voimassaoloa ei päätöksissä ole ajallisesti rajoitettu. Kortti voidaan myöntää määräajaksi tai toistaiseksi.

EY:n sosiaaliturva-asetukset 1408/71 ja 574/72 eivät suoraan aseta rajoja myöskään E 111-lomakkeen voimassaolon vähimmäis- tai enimmäiskestolle.

Suomessa omaksutun käytännön mukaan lomake E 111 on annettu koskemaan sitä määrättyä ajanjaksoa, jonka lomaketta hakeva henkilö ilmoittaa oleskelevansa tilapäisesti

toisessa jäsenvaltiossa. Lomake voidaan antaa kuitenkin enintään vuodeksi kerrallaan. Lomake voidaan antaa sekä kokonaan takautuvalle ajalle, kuluvalle ajalle, että tulevalle ajalle. Tavoitteena on, että sairaanhoitokortti on voimassa pidempään kuin nykyisin myönnettävä lomake E 111.

Lomakkeen voimassaolon rajaaminen on katsottu perustelluksi lomaketta käytettäessä sen myöntäneelle jäsenvaltiolle syntyvän kustannusvastuun vuoksi. Kun Suomesta annettu lomake on tarkoitettu turvaamaan Suomessa sairausvakuutetun henkilön toisessa jäsenvaltiossa tarvitseman sairaanhoidon saaminen, on lomakkeen voimassaolon rajaamisella haluttu säilyttää mahdollisuus aika ajoin kontrolloida myös Suomen sairausvakuutuksen piirissä säilymisen edellytyksiä. Esimerkiksi työnteon aloittaminen toisessa jäsenvaltiossa tarkoittaa yleensä myös suomalaisen sairausvakuutusturvan päättymistä välittömästi, jolloin Suomi ei enää ole myöskään sairaanhoitokustannuksista vastaava toimivaltainen valtio.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on lausunnossaan 18-19.6.2003 komission eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönottoa koskevasta tiedonannosta KOM(2003)73 kiinnittänyt huomiota nykyisten lomakkeiden vanhentumisen ongelmaan. Koska lomakkeiden uusimista varten ei ole systemaattista menettelyä ja koska niiden voimassaolon päättymisajankohdan lähestymisestä ei erikseen varoiteta, usein käy niin, että potilaaksi joutuvan henkilön lomake on jo vanhentunut. Komitea on katsonut, että kortin voimassaoloajan tulisi kaikissa tapauksissa olla sama kuin jäsenvaltiokohtaisen kortin. Jos voimassaoloaika olisi yhtenäinen, molemmat kortit uusittaisiin samalla kertaa, ja näin välttyttäisiin kortin vanhentumiselta. Komitean mukaan voitaisiin myös ajatella, että kortin myöntävä laitos uusisi kortin vakuutetun pyynnöstä automaattisesti, kun kortin voimassaoloaika päättyy.

Eurooppalaisen kortin hallinnollisen myöntämismenettelyn ja kortin tuottamiseen liittyvien kustannusten kannalta toistaiseksi voimassaoleva suomalainen kortti on perustelluin vaihtoehto lukuun ottamatta sellaisia kortinhaltijoita, joiden tiedetään jo korttia myönnettäessä olevan Suomessa sairausvakuutettuja ainoastaan tiettyyn määräpäivään asti. Näille määräaikaaisesti vakuutetuille annettaisiin kortti sairausvakuutuksen keston mukaisesti.

Koska eurooppalainen sairaanhoitokortti toteutetaan vaiheittain niin, että kolmannessa vaiheessa siirrytään sähköisen kortin käyttöön, ei ensivaiheessa ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista ottaa korttia käyttöön toistaiseksi voimassaolevana. Kortin myöntäjällä olevan kustannusvastuun, kortin tuottamisen kustannukset ja tuleva sähköinen kortti huomioon ottaen kortin myöntäminen käyttöönoton alkuvaiheessa kahden vuoden määräajaksi on perusteltua. Siirtymisen sähköisen kortin käyttöön tulee tapahtua joustavasti esimerkiksi siten, että sähköinen kortti korvaa sitä ennen myönnetty kortit.

Jotta kortin uusiminen olisi sen voimassaolon umpeutuessa kortinhaltijan kannalta mahdollisimman vaivatonta, lähetetään kortinhaltijalle automaattisesti uusi kortti edellisen kortin määräaikaisen voimassaolon päättyessä, edellyttäen että tiedossa ei ole uusimista estävää seikkaa.

Toisaalta, jotta korttia ei käytettäisi väärin perustein, tulee Kelan pyytää kortinhaltijaa palauttamaan voimassa oleva kortti, kun Kela saa tiedon esimerkiksi Suomesta pois muutosta ja sairausvakuutuksen päättymisestä. Kortin haltijoita informoidaan velvolli-

suudesta palauttaa kortti, kun olosuhteet muuttuvat niin, että oikeus suomalaisen kortin käyttöön päättyy (esim. työskentelyn aloittaminen toisessa jäsenvaltiossa). Informoiminen tapahtuu muun muassa kortin myönnön yhteydessä saatekirjeellä.

Työryhmän johtopäätökset

Suomessa myönnettävä eurooppalainen sairaanhoitokortti on voimassa kaksi vuotta, ellei oikeus sairaanhoitoon esimerkiksi määräaikaaisuuden vuoksi pääty aikaisemmin. Suomessa tavoitteena on kansallisen kortin ja eurooppalaisen sairaanhoitokortin yhdistäminen yhdeksi yhteiseksi kortiksi. Tavoitteena on myös yhtenäinen voimassaoloaika yhteisessä kortissa.

3.1.4 Tietosuojanäkökulmat

Tietosuojan kannalta arvioitava kysymys on oikeus tallettaa Suomessa myönnettävään eurooppalaiseen sairaanhoitokorttiin kortinhaltijan henkilötunnus. Koska henkilötunnus kuitenkin tarvitaan kortinhaltijan yksilöimiseksi, on sen käyttö tietosuojasäännökset huomioon ottaen perusteltua ja mahdollista.

Myös kortin teknisillä ominaisuuksilla (esim. väärentämättömyystaso) voi olla tietosuojan kannalta merkitystä. Henkilötietolain yksi keskeinen vaatimus on virheettömyyden ja tietojen suojaamisen varmistaminen kaikessa henkilötietojen käytössä. Kortin teknisten ominaisuuksien suhteen merkitystä tietosuojan kannalta on myös sillä, että Suomessa otetaan 1.6.2004 lukien käyttöön erillinen eurooppalainen sairaanhoitokortti.

Nykyisen paperitodistuksen E 111 antamisesta on säädetty *asetuksessa kansaneläkelaitoksen tehtävistä toimeenpantaessa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 eräitä säännöksiä*. Perustuslain mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Tämän vuoksi myös sairaanhoitokortin antamisesta tulee säätää tarkemmin lailla. Kun sairaanhoitokortin antamisesta säädetään lain tasolla, tulee samalla arvioida ja analysoida kaikki kortin hakemiseen, tietosisältöön, myöntämiseen ja luovuttamiseen ym. liittyvät henkilötietojen käsittelytarpeet, sekä huolehtia siitä, että niistä säädetään perustuslain edellytysten mukaisti.

Tietosuojan kannalta on myös otettava huomioon kortin haltijaa koskevien tietojen käsittely ja tietojen mahdollinen siirto maiden välillä esim. sairaanhoitokulujen laskutuksessa. Lisäksi tietojen mahdollinen tallentaminen sähköisesti tulevaisuudessa on huomioitava.

Kortin tuottaa Kelan tilauksesta ulkopuolinen yritys, joten tietoturvallisuus on taattava siirrettäessä henkilötietoja kortin tilaajalta (Kela) sen valmistajalle. Nykyisin kansallisen Kela-kortin tilaus hoidetaan sähköisesti Kelan ja kortin tuottajan välisen suojatun yhteyden avulla.

Suomesta myönnettävien korttien osalta ei tietosuojan suhteen ole ongelmallista se, myönnetäänkö kortti Suomen kansalaiselle vai ulkomaan kansalaiselle. Jo nykyisellään Suomen sairausvakuutuksen piiriin hakeutuvan ulkomaan kansalaisen identifiointi edellyttää esim. passin ja työsopimuksen näyttämistä, joten tältä osin tilanne ei ole muuttumassa.

Työryhmän johtopäätökset

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin myöntäminen ei tietosuojan kannalta ole ongelmallista. Sairaanhoitokortin tuottamisprosessin yhteydessä on tietoturvallisuus taattava siirrettäessä kortin hakijan henkilötietoja Kelasta kortin toimittajalle.

3.1.5 Kortin katoaminen

Henkilön ilmoittaessa sairaanhoitokortin katoamisesta hänelle tilataan uusi kortti. Kortin myöntäjällä on edelleen vastuu korvata kadonneen kortin käytöstä aiheutuvat kustannukset, jos korttia käytetään toisessa jäsenmaassa.

Asiakkaan kannalta kortin katoaminen ulkomailla saattaa johtaa siihen, että hän joutuu maksamaan saamastaan hoidosta kalliimman hinnan kuin hän olisi maksanut, jos hänellä olisi ollut sairaanhoitokortti. Hän voi kuitenkin Suomeen palattuaan hakea Kelasta korvausta maksamastaan hoidosta, tai hän voi jo ulkomailla ollessaan pyytää Kelasta väliaikaisen todistuksen, joka korvaa sairaanhoitokortin.

Sosiaaliturva-asetusten sairaanhoitoa koskeviin määräyksiin sisältyy säännökset ns. avuksitulomenettelyistä. Jos Suomessa vakuutettu henkilö ei ole saanut tilapäisen toisessa jäsenvaltiossa oleskelun aikana asetuksen 1408/71 mukaisia sairaanhoitoetuuksia oleskelumaasta, hän voi hakea jälkikäteen korvausta Kelasta. Korvaus maksetaan oleskelumaan lainsäädännön mukaisena. Kustannukset jäävät toimivaltaisen valtion eli Suomen kustannuksiksi, paitsi niiden maiden osalta, joiden kanssa on sovittu kustannusten perimisestä luopumisesta osittain tai kokonaan (mm. pohjoismaat). Suomessa hoitoa saaneiden mutta muussa jäsenvaltiossa vakuutettujen osalta tämä tarkoittaa, että vakuutettu voi kotimaahansa palattuaan kääntyä oman maansa sairausvakuutuslaitoksen puoleen ja hakea tämän avustuksella jälkikäteen Suomen lainsäädännön mukaista korvausta. Kela selvittää ulkomaan laitokselle sairausvakuutuslain mukaisen korvauksen määrän tai sen, paljonko julkisen terveydenhuollon yksikkö on perinyt hoidosta kustannuksia yli sen hinnan, mitä olisi peritty, jos potilaalla olisi ollut tarvittava sairaanhoidon lomake E 111 mukanaan. Kela ilmoittaa korvauksen ulkomaan laitokselle. Vakuutettu saa näin jälkikäteen korvauksen.

Työryhmän johtopäätökset

Kadonneen sairaanhoitokortin tilalle tilataan haluttaessa uusi kortti.

3.1.6 Väärinkäytökset

Komission tiedonannossa 17.2.2003 on korostettu sitä, että kortin käyttöön ottavan valtion on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimiin petosten ja väärinkäytön torjumiseksi, ja sen on määrättävä näihin syyllistyneitä koskevista oikeudenkäyntimenettelyistä ja heille langetettavista seuraamuksista. Komissio on todennut, että nykyisten monesti käsin täytettävien paperilomakkeiden käyttöön liittyy suurempi petoksen vaara kuin standar-

doidun kortin käyttöön, ja tulevaisuudessa käyttöön otettaviin sähköisiin kortteihin liittyvä petoksen uhka on hyvin pieni.

Korttia voidaan ajatella käytettävän väärin esimerkiksi siten, että oikeus suomalaisen kortin käyttöön on päättynyt, mutta kortin haltija käyttää korttia väärin joko tietoisesti tai tietämättä saadakseen hoitoa toisessa jäsenvaltiossa. Suunnitelmallista kortin väärinkäyttöä edustaisivat myös tapaukset, joissa kortteja välitettäisiin henkilöille, joilla ei niihin itse olisi oikeutta.

Tietoisesta kortin väärinkäytöstä on kysymys silloin, kun teko täyttää jonkin rikoksen tunnusmerkistön. Useimmiten kyse on petoksesta (rikoslain 36 luku) tai asiakirjan väärentämisestä (rikoslain 33 luku).

Kortin oikeudettomaan käyttöön liittyvänä lähtökohtana on väärinkäytöstapausten esiintymisen seuraaminen ja väärinkäytösepäilyjen tutkiminen. Kortin myöntäjänä Kelan tulee saattaa nämä tilanteet poliisiviranomaisen tutkittavaksi. Viime kädessä syyttäjät ja tuomioistuimet päättävät, onko kysymyksessä rikos ja mistä rikoksesta on kysymys.

Kortissa ei ole sen henkilön kuvaa, jolle kortti on myönnetty. Tämä mahdollistaa muulle henkilölle myönnetyn kortin oikeudettoman käytön. Tällaisen menettelyn torjumiseksi on epäselvissä tapauksissa tarkistettava sairaanhoitokortin käyttäjän henkilöllisyys kuvallisesta henkilöllisyystodistuksesta.

Kortin myöntäjän eli Kelan tulee informoida asiakasta velvollisuudesta palauttaa sairaanhoitokortti, silloin kun oikeus sen käyttämiseen päättyy esimerkiksi Suomen sairausvakuutuksen piiriin kuulumisen edellytysten päättyessä. Kelan tulee myös aktiivisesti pyytää kortinhaltijaa palauttamaan kortti, kun edellytykset sen käyttämiselle ovat lakanneet.

Teknisesti kortin myöntäjän eli Kelan on mahdollista seurata yhdelle henkilölle myönnettyjen korttien lukumäärää. Myös kortin voimassaoloaika rajoittamalla voitaisiin jossain määrin rajoittaa väärinkäytöksiä. Kortin myöntämiseen ja sen voimassaoloon ei kuitenkaan saa liittyä kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää esimerkiksi siten, että muille kuin Suomen kansalaisille myönnettävien korttien voimassaolo olisi pelkästään kansalaisuuteen perustuen ajallisesti rajoitetumpaa kuin Suomen kansalaisille myönnettävissä korteissa.

Kortin myöntänyt toimivaltainen valtio vastaa voimassaolevan kortin oikeudettomastakin käytöstä aiheutuvista kustannuksista. EY-lainsäädäntö ei aseta esteitä ryhtyä kansallisten säännösten nojalla esimerkiksi takaisinperintätoimiin kortin oikeudettomasta käytöstä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi. Suomessa kansallista Kela-korttia oikeudettomasti esimerkiksi lääkkeiden oston yhteydessä käyttävältä henkilöltä peritään väärin perustein maksettu sairausvakuutuskorvaus takaisin. Sen sijaan voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö ei mahdollista ulkomailta tapahtuvan kortin oikeudettoman käytön seurauksena Suomen vastattavaksi tulevien sairaanhoidon kustannusten perimistä takaisin korttia oikeudettomasti käyttäneeltä henkilöltä.

Työryhmän johtopäätökset

Kortin käyttöä tulee seurata ja väärinkäytösepäilyt tulee tutkia. Kela informoi kortin myöntämisvaiheessa haltijan velvollisuudesta palauttaa kortti, kun oikeutta käyttää Suomessa myönnettyä sairaanhoitokorttia ei enää ole. Kela pyytää kortinhaltijaa palauttamaan kortin samalla kun tehdään päätös sairausvakuutuksen päättymisestä.

Kortin myöntänyt jäsenvaltio vastaa kortin oikeudettomastakin käytöstä aiheutuvista sairaanhoidon kuluista. Tämän vuoksi on epäselvissä tilanteissa pyrittävä varmistumaan kortin käyttäjän henkilöllisyydestä.

3.1.7 Kortin käyttöönottokulut ja -rahoitus

Eurooppalaisen kortin käyttöönotosta aiheutuvien kustannusten suhteen tavoitteena on mahdollisimman vähän kustannuksia aiheuttava tekninen vaihtoehto. Kortin tuottamisesta ja käytöstä aiheutuviin lisäkustannuksiin on varauduttu valtion vuoden 2004 talousarvioesityksessä. Kortin käyttöönotosta aiheutuvat kustannukset rahoitetaan sairausvakuutuksen toimintamenoista.

Kortin myöntäjän eli Kelan kannalta kustannuksia aiheuttavat myös tietojärjestelmien muutokset, alkuinvestoinnit, työvoimakulut sekä kortin valmistajan osuus, jos kyseessä on ulkopuolinen taho. Kelan omat investoinnit esimerkiksi tietojärjestelmiin rahoitetaan Kelan toimintamenoista.

Kustannuksiin vaikuttavat paitsi valittu tekniikka myös kortin lukumäärällinen tarve. Lomakkeita E 111 on käytetty verrattain vähän, mutta on oletettavissa tilanteen muuttuvan jo pelkästään kortin saaman julkisuuden takia.

Vuonna 2002 Kela antoi 25 100 kappaletta E 111 –lomakkeita sekä 6151 kappaletta E 128 –lomakkeita. Suomelta vuonna 2002 velotusta sairaanhoidon laskutuksen kokonaissummasta (7 696 000 euroa) lomakkeiden E 111 ja E 128 (E 106) käytöstä aiheutunut osuus oli 1 763 000 euroa.

Toiseen jäsenvaltioon työnhakuun lähtevän sairaanhoidon turvaavaa lomaketta E 119 ei anneta Kelasta tietojärjestelmän kautta siten, että yksityiskohtaisia tilastotietoja olisi saatavilla. Vuonna 2002 Suomesta lähti muihin jäsenvaltioihin 403 työnhakijaa asetuksessa 1408/71 säädetyn menettelyn puitteissa. Kaikille työnhakuun lähteville annetaan lähtökohtaisesti myös lomake E 119 mutta koska Suomi on luopunut myös tämän lomakkeen käytöstä muiden Pohjoismaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa, voidaan lomakkeen todelliseksi kulutukseksi arvioida vuositasolla noin 250 kappaletta.

Kelasta annettujen lomakkeiden E 111, E 128 ja E 119 määriä voidaan pitää varsin pieninä, mikä johtuu etenkin ”turistilomakkeen” E 111 vähäisestä tunnettavuudesta Suomessa. Toisaalta Suomi on luopunut lomakkeen E 111 käytöstä pohjoismaiden ja Ison-Britannian kanssa, joihin maihin matkustetaan Suomesta melko paljon.

Työryhmän johtopäätökset

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönotosta aiheutuvat kustannukset rahoitetaan sairausvakuutuksen toimintamenoista. Kela vastaa omista hallinnollisista kuluistaan.

3.1.8 Laskutusliikenne

Kortin myöntämisestä vastaava laitos korvaa oleskelupaikan laitokselle kortin perusteella sen voimassaoloaikana myönnetyn hoidon kustannukset.

Asetus Kansaneläkelaitoksen tehtävistä toimeenpantaessa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 eräitä säännöksiä (8.9.1995/1106) sisältää sosiaaliturva-asetusten 1408/71 ja 574/72 sairaanhoitomääräysten toimeenpanoon Suomessa liittyviä määräyksiä. Asetuksen mukaan:

2 §. Kansaneläkelaitos huolehtii luontoisetuuksien kustannusten korvaamiseen liittyvistä tehtävistä, jotka johtuvat 1 §:ssä mainitun asetuksen 36 artiklasta, lukuun ottamatta 22 artiklan 1 kohdan c alakohdan soveltamisesta aiheutuneita kustannuksia, joiden korvaamiseen liittyvistä tehtävistä vastaa toimivaltainen sairaanhoitopiiri tai sairaalakuntayhtymä.

Julkisia terveystalvveluja antavien yksiköiden on ilmoitettava kansaneläkelaitokselle ne kustannukset, jotka ovat aiheutuneet etuuksiin oikeutetulle henkilölle toisen jäsenvaltion toimivaltaisen laitoksen puolesta annetuista luontoisetuuksista. Kansaneläkelaitos ilmoittaa Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ry:lle sen kanssa solmimallaan tavalla niistä kustannuksista, joiden korvaamiseen liittyvistä tehtävistä liitto huolehtii.

3 §. Valtio siirtää Kansaneläkelaitokselle muun jäsenvaltion toimivaltaiselle laitokselle suoritettavaa korvausta varten tarvittavat varat eläkelaitoksen vähintään kuukautta ennen maksun erääntymistä antaman selvityksen perusteella. Kansaneläkelaitos tilittää saamansa vastaavan korvauksen suoraan valtiolle.

Kela on asetusta 1408/71 sovellettaessa määrätty yhteyslaitokseksi luontoisetuusasiossa. Kela käsittelee muiden jäsenmaiden Suomen puolesta antamien etuuksien laskut ja korvaa ne laskut lähettäneelle laitokselle. Kela saa varat laskujen maksamiseen valtiolta. Kela laskuttaa myös muiden jäsenvaltioiden puolesta annetut etuudet henkilön toimivaltaisen maan yhteyslaitokselta.

Asetuksiin 1408/71 ja 574/72 perustuva sairaanhoidon laskutus tapahtuu Kelassa osittain tietojärjestelmän avulla Suomen ollessa velallisosapuoli, eli silloin kun Suomessa vakuutetuille muissa jäsenvaltioissa annettu hoito laskutetaan Kelalta. Suomen ollessa velkojana tapahtuu laskutus muilta mailta täysin manuaalisesti.

Tästä menettelystä on kansallisen työnjaon suhteen poikkeuksena ns. hoitoon hakeutumiseen liittyvä laskutus (asetus 1408/71 art. 22 kohta 1 c - lomake E 112), joka Suomen lainsäädännössä on säädetty sairaanhoitopiirien vastuulle. Sairanhoitopiirit saavat laskuttaa E 112- lomakkeen perusteella antamansa hoidon kustannukset ja vastaavasti korvaavat hoidon antaneelle maalle niiden E 112-valtuutuksen perusteella muissa jäsenmaissa annetun hoidon. Käytännössä sairaanhoitopiireillä on vaikeuksia laskuttaa

antamansa hoitoon hakeutumishoidot toimivaltaiselta maalta, mistä johtuen Kela on pyynnöstä laskuttanut sairaanhoitopiirien E112-lomakkeen perusteella antaman hoidon. Kela on tilittänyt saamansa korvauksen sairaanhoitopiireille sen jälkeen kun lasku on korvattu Kelalle. Vastaavasti Kela on laskuttanut sairaanhoitopiireiltä niiden valtuutuksen perusteella Kelalta laskutetut hoitoon hakeutumishoidot.

Kelassa jo olemassa olevaa sairaanhoidon laskutuksen toimeenpanoon liittyvää infrastruktuuria hyödynnetään myös eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönoton jälkeen niin, että Kela hoitaa sairaanhoidon laskutuksen Suomen ja muiden jäsenvaltioiden välillä myös eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönoton jälkeen. Käyttöönotettava sairaanhoitokortti ei sinänsä aiheuta muutoksia sairaanhoidon laskutuksen juridisissa perusteissa, sillä kortti ainoastaan korvaa E 111-, E119- ja E128 -lomakkeen sairaanhoidon oikeuden osoittavana asiakirjana.

Työryhmän johtopäätökset

Sairaanhoitokortin myöntävä laitos korvaa kortin voimassaoloaikana myönnetyn hoidon kustannukset hoitoa antaneen maan laitokselle. Kortin käyttöönotto ei merkitse muutoksia jäsenvaltioiden välisen sairaanhoidon laskutuksen perusteisiin, joten Suomen laskutuksesta luopumista koskevia sopimuksia sovelletaan edelleen. Kela saa varat Suomelle osoitettujen laskujen maksamiseen valtiolta.

3.1.9 Lainsäädännön mahdollinen muutostarve

EY-lainsäädäntö on Suomessa pääosin suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä, jota ei erikseen tarvitse saattaa voimaan kansallisella lainsäädännöllä. Tästä johtuen myöskään sosiaaliturva-asetusten 1408/71 ja 574/72 säännöksiä ei ole sisällytetty Suomen kansalliseen lainsäädäntöön. Asetusten toimeenpanoon liittyviä määräyksiä on annettu asetuksessa Kelan tehtävistä toimeenpantaessa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 eräitä säännöksiä (8.9.1995/1106). Asetus sisältää sosiaaliturva-asetusten 1408/71 ja 574/72 sairaanhoitomääräysten toimeenpanoon Suomessa liittyviä määräyksiä. Asetuksen mukaan:

1 §. Kansaneläkelaitos huolehtii sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 22 artiklassa tarkoitetun luvan ja siihen liittyvän todistuksen antamisesta. Jos kysymys on artiklan 1 kohdan c alakohdan tarkoittamasta luvasta mennä toisen jäsenvaltion alueelle saamaan hoitoa, luvan antaa kuitenkin toimivaltainen sairaanhoitopiiri tai sairaalakuntayhtymä.

Asetuksen 1 §:n sanamuodon *Kansaneläkelaitos huolehtii... 22 artiklassa tarkoitetun luvan ja siihen liittyvän todistuksen antamisesta* voitaneen säilyttää tässä muodossa myös EU:n sairaanhoitokortin voimaantulon jälkeen ilman että ilmaisun *todistus* katsottaisiin tarkoittavan ainoastaan nykyistä paperista E 111-lomaketta. Siten sairaanhoitokortin käyttöönotto ei sinänsä edellytä asetuksen muutosta. Kortin käytöstä aiheutuva kustannusten korvaus valtion ja Kelan välillä edellyttää kuitenkin asiaa koskevien säännösten lisäämistä asetukseen.

Tarpeelliset muutosehdotukset asetuksen muuttamiseksi laiksi valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä ja ne on tarkoitettu tulevaksi voimaan kortin käyttöönoton myötä 1.6.2004.

Työryhmän johtopäätökset

Asetus Kansaneläkelaitoksen tehtävistä toimeenpantaessa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 eräitä säännöksiä (8.9.1995/1106) muutetaan laiksi ottaen huomioon sairaanhoitokortin käyttöönotto.

3.2 MUISSA JÄSENVALTIOISSA MYÖNNETTYJEN KORTTIEN KÄYTTÖ SUOMESSA

3.2.1 Korttiin liittyvät oikeudet ja kortin esittämistahot

Muussa jäsenvaltiossa myönnetty eurooppalainen sairaanhoitokortti tuo haltijalleen tilapäisen Suomessa oleskelun aikana oikeuden asetuksen 1408/71 mukaisiin lääketieteellisesti välttämättömiin sairaanhoitoetuuksiin. Muissa jäsenvaltioissa myönnettyjä kortteja käyttävät Suomessa turistit ja muut Suomessa tilapäisesti oleskelevat, opiskelijat, työnhakijat sekä kaikki asetuksen 1408/71 22 b artiklassa mainitut henkilöryhmät, joista merkittävin on työkomennuksella olevat (lähetetyt) työntekijät.

EY:n sosiaaliturva-asetuksia 1408/71 ja 574/72 sovellettaessa Suomen lainsäädännön mukaisia sairaanhoitoetuuksia ovat perusterveydenhoito ja erikoissairaanhoito, jota annetaan julkiseen terveydenhuoltoon kuuluvissa sairaaloissa ja terveyskeskuksissa, sekä sairausvakuutuslain (364/1963) mukaiset sairaanhoidon korvaukset ja Kelan kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) mukaiset kuntoutusetuudet. Julkisen terveydenhuollon yksiköt soveltavat itsenäisesti sosiaaliturva-asetusten määräyksiä ja päättävät annettavan hoidon sisällöstä ja potilaalta perittävistä maksuista. Hoitoa tarvitsevan tulee esittää eurooppalainen kortti hoitoa antavassa yksikössä saadakseen hoidon samoin asiakasmaksuin kuin Suomessa asuvat.

Potilaalla on käytettävissä kaikki Suomen järjestelmän oikeussuojakeinot, olipa kysymys Suomen lainsäädännön, EY:n lainsäädännön tai sosiaaliturvasopimuksen soveltamisesta. Jos potilaalta peritään julkisen terveydenhuollon yksikössä Suomessa asuvan henkilön asiakasmaksua suurempi maksu, hänellä on oikeus saada perusteltu päätös, jos hän sitä pyytää. Perusteluna riittää usein sen toteaminen, ettei asiakkaalla ole kotikuntain tarkoittamaa kotikuntaa Suomessa. Jos potilas on vaatinut em. kansainvälisten määräysten perusteella hoitoa, on päätöksessä tarpeen perustella, miksi puheena olevan määräyksen ei ole katsottu antavan oikeutta hoitoon (esimerkiksi asianomaisella ei ole ollut esitettävänään lomaketta tai muuta vaadittavaa selvitystä oikeudesta hoitoon tai että kysymyksessä ei ole välittömästi tarvittava hoito).

Asia ja mahdollinen muutoksenhaku käsitellään asiakasmaksulain mukaisessa järjestyksessä. Vaatimus päätöksen oikaisemisesta tehdään terveyslautakunnalle tai sen tehtäviä hoitavalle muulle toimielimelle taikka erikoissairaanhoidosta päättäneelle toimielimelle. Näiden toimielinten päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen. Päätöksissä on oltava

muutoksenhakuosoitus. Lisäksi potilas voi käyttää potilaan asemasta ja oikeudesta annetussa laissa säädettyjä oikeussuojakeinoja.

Asetusten tarkoittamiksi sairausetuuksiksi luetaan myös oikeus saada sairausvakuutuslain mukaisia korvauksia lääkärin ja hammaslääkärin palkkioista, tutkimuksesta, hoidosta, lääkkeistä ja matkoista. Toisessa jäsenvaltiossa myönnettyä eurooppalaista sairaanhoitokorttia käyttävällä henkilöllä on yhtäläinen oikeus Kelan maksamiin sairaanhoitokorvauksiin kuin Suomessa vakinaisesti asuvalla vakuutetulla. Tämä tarkoittaa sitä, että Kelan toimiston tulee myöntää ja maksaa sairausvakuutuslain mukainen korvaus eurooppalaista sairaanhoitokorttia käyttävälle, joka esimerkiksi käy Suomessa yksityislääkärin vastaanotolla tai käyttää ambulanssia hakeutuessaan lääkärinhoitoon Suomessa. Asiakkaalle annetaan korvaushakemukseen päätös, johon hänellä on muutoksenhakuoikeus.

Suomessa asuvat vakuutetut hakevat sairaanhoitokorvauksia postitse tai henkilökohtaisesti toimitettavalla hakemuksella. Korvausta ei makseta käteisellä, vaan jälkikäteen maksukuittien perusteella hakijan tilille. Sairausvakuutuskorvaus voidaan vähentää suoraan myös perittävistä kustannuksista hoitopaikassa, joka on tehnyt valtakirjasopimuksen Kelan kanssa (ns. suorakorvausmenettely). Tällöin vakuutetulle tulee jälkikäteen postitse Kelasta päätös korvauksen maksamisesta hänen antamansa valtakirjan perusteella palvelun tuottajalle. Tällä hetkellä noin kolmannes Kelan maksamista yksityislääkäreiden palkkioiden sekä tutkimuksen ja hoidon korvauksista maksetaan suorakorvausmenettelyllä.

Sairausvakuutuslain mukaisen korvauksen maksaminen apteekkeille tai palvelun tuottajille perustuu Kelan apteekkien ja palvelun tuottajien kanssa tekemiin sopimuksiin. Sopimukset sisältävät määräyksen, jonka mukaan apteekin tai palvelun tuottajan tulee tarkistaa, että potilaalla on voimassa oleva Kela-kortti. Vaikka eurooppalainen sairaanhoitokortti vastaakin oikeuden sisällön suhteen asiallisesti Kela-korttia, tarkoittaisi suorakorvausmenettelyn ulottaminen eurooppalaisen kortin käyttäjiin sitä, että sopimuksia tulisi tältä osin tarkistaa. Korvauksen maksamisen kannalta ongelmallista on kuitenkin se, että eurooppalaisen kortin käyttäjillä ei ole suomalaista henkilötunnusta, jota käytetään Kelan, apteekkien ja yksityisten palveluntuottajien välisessä tietoliikenteessä. Korvausten maksaminen ilman suomalaista henkilötunnusta vaatisi suuria muutoksia tietojärjestelmiin.

Jäsenvaltioiden kansalaisten yhdenvertaisuus ja kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltö sisältyy Euroopan unionin perustamissopimukseen. Sosiaaliturva-asetuksen 1408/71 3 artikla sisältää tämän yhteisön oikeuden keskeisen tavoitteen. Sen mukaan asetuksen soveltamisalaan kuuluvilla henkilöillä on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin jäsenvaltion omilla kansalaisilla.

Vaikka eurooppalaisen kortin käyttäjien oikeus sairaanhoitokorvaukseen tulisi toteuttaa samalla tavoin kuin Suomessa asuvien henkilöiden kohdalla toimitaan, näin ei ole mahdollista toimia vielä eurooppalaisen kortin käytön alkuvaiheessa. Kelan, apteekkien ja palveluntuottajien välille suunnitteilla olevat molemminpuoliset reaaliaikaiset tietoliikenneyhteydet mahdollistavat tulevaisuudessa sairausvakuutuslain mukaisen korvauksen saamisen jo hoidon yhteydessä tai apteekissa. Kortin käyttöönottovaiheessa ulkomailla vakuutettujen asiakkaiden tulee kuitenkin hakea korvaus Kelan toimistosta tai jälkikäteen omasta sairausvakuutuslaitoksestaan.

Edellä esitetystä johtuen eurooppalaisen kortin käyttäjien oikeus sairaanhoitokorvaukseen toteutetaan kortin käyttöönoton alkuvaiheessa siten, että ulkomailla asuva vakuutettu hakija joko 1) käy henkilökohtaisesti Kelan toimistossa hakemassa sairaanhoitokorvauksen esittäen samalla eurooppalaisen kortin. Tällöin korvaus maksetaan käteiselä tai haluttaessa myös hakijan tilille tai 2) hakee toimivaltaiseen jäsenvaltioon palattuaan Suomen lainsäädännön mukaista korvausta ns. avuksitulomenettelynä oman sairausvakuutuslaitoksensa avustamana (ks. tarkemmin kohta 3.1.5). Kuitenkin jos muussa jäsenvaltiossa annetun hoidon kustannukset ovat alle 1000 euroa, voi hakija valita kotimaansa lainsäädännön mukaisen korvauksen, mikä on hakijalle Suomen korvaustaso huomioiden useimmiten edullisinta. Tämän lisäksi hakijalla on 3) edelleen mahdollisuus hakea Kelan toimistosta jälkikäteen Suomen lainsäädännön mukaista korvausta postitse toimittaen hakemuksen yhteydessä valokopion eurooppalaisesta kortista. Korvaus maksettaisiin hakijan tilille.

Työryhmän johtopäätökset

Muussa jäsenvaltiossa myönnettyä sairaanhoitokorttia voi Suomessa käyttää sekä julkisen terveydenhuollon yksiköissä lääketieteellisesti välttämättömän sairaanhoidon saamisen varmistamiseksi, että Kelan toimistossa sairausvakuutuslain mukaisen korvauksen saamiseksi. Sairausvakuutuslain mukaisen korvauksen saaminen suorakorvausmenettelyn kautta pyritään sähköisen asioinnin kehittämisen myötä ulottamaan koskemaan myös ulkomaisia kortinhaltijoita.

Ulkomaisen kortin haltijalla on käytettävissä kaikki Suomen lainsäädännön mukaiset oikeussuojakeinot.

3.2.2 Kortinhaltijan henkilöllisyyden, kortin sisältämien tietojen oikeellisuuden ja kortin voimassaolon varmistaminen

Eri jäsenvaltioissa myönnettävät sairaanhoitokortit ovat ulkoasultaan samanlaisia. Kor-teista ei pitäisi puuttua olennaisia tietoja, kuten lomakkeista E 111, jotka ovat olleet usein puutteellisesti täytettyjä. Tärkein kortin käyttötilanteessa tarkistettava tekijä on kortin voimassaolosta varmistuminen. Koska kortissa ei ole valokuvaa, ei henkilöllisyydestä voida visuaalisesti varmistautua. Tarvittaessa tulee kortinhaltijan henkilöllisyydestä varmistua passin tai henkilöllisyydistodistuksen avulla. Julkisen terveydenhuollon henkilöstölle on annettava riittävä koulutus henkilöllisyyden tunnistamisesta. Kiireellistä hoitoa on aina annettava, vaikka potilaan henkilöllisyys olisi epäselvä.

Toisaalta kunnan terveyskeskuksilla tai sairaaloilla ei nykyisinkään ole ollut mahdollisuutta tarkistaa lomakkeen tietoja. Terveystieteiden yksikkö on voinut tarvittaessa kääntyä Kelan toimiston puoleen, joka on tarkistanut tiedot lomakkeella mainitulta toimivaltaiselta laitokselta tai asianomaisen jäsenmaan yhteislaitokselta. Kelan toimistojen on tullut sairausvakuutuskorvauksen maksamiseksi varmistua siitä, että lomakkeilla on tarvittavat tiedot ja että lomake on voimassa.

Työryhmän johtopäätökset

Hoitoa tarvitsevalle annetaan aina lääketieteellisesti välttämätön hoito. Epäselvissä tilanteissa sairaanhoitokortin esittävän henkilöllisyydestä on pyrittävä varmistumaan. Kelan toimistot toimivat epäselvissä tilanteissa yhteyseliminä ulkomaisiin sairausvakuutuslaitoksiin päin.

Jos hoitoa tarvitsevalla henkilöllä ei ole mukanaan sairaanhoitokorttia tai väliaikaista paperitodistusta, voidaan periä annetusta hoidosta sen todelliset kustannukset. Korvaus voidaan tällöin maksaa jälkikäteen henkilön kotimaasta.

3.2.3 Väliaikainen todistus

Ks. väliaikaista todistusta koskevat perustiedot, kohdat 3.1.2 ja 3.1.5

Muun jäsenvaltion laitoksen myöntämä hallintotoimikunnan päätöksessä N:o 190 tarkoitettu väliaikainen todistus luo haltijalleen saman oikeuden asetuksessa 1408/71 tarkoitettuihin suomalaisiin sairaanhoitoetuuksiin kuin varsinainen eurooppalainen sairaanhoitokorttikin.

Väliaikainen todistus voi olla mukana jo henkilön käyttäessä Suomessa julkisen terveydenhuollon palveluita tai hakiessa Kelan sairaanhoitokorvauksia. Väliaikaisen todistuksen tarve saattaa aktualisoitua myös tilanteessa, jossa muussa EU-maassa vakuutettu henkilö joutuu hoidon tai lääkkeiden tarpeeseen tilapäisesti Suomessa oleskellessaan mutta hänellä ei ole esittää eurooppalaista sairaanhoitokorttia. Turvatakseen tällöin hoidon saamisen suomalaisen lainsäädännön mukaisin asiakasmaksuin hän voi ottaa yhteyttä omaan sairausvakuutuslaitokseensa ja pyytää laitosta toimittamaan väliaikaisen todistuksen esimerkiksi faksilla suomalaiseen terveydenhuollon yksikköön. Tarvittaessa Kelan toimisto voi avustaa terveydenhuollon yksikköä potilaan aseman ja yhteystietojen selvittämisessä. Myös julkisen terveydenhuollon yksikkö tai Kelan toimisto voivat pyytää ulkomaan laitosta toimittamaan väliaikaisen todistuksen Suomeen.

Työryhmän johtopäätökset

Kelan toimisto avustaa tarvittaessa terveydenhuollon yksikköä potilaan aseman ja yhteystietojen selvittämisessä tai väliaikaisen todistuksen hankkimisessa ulkomailta.

3.2.4 Laskutusliikenne

Ks. perustiedot maiden välisestä laskutusliikenteestä edellä kohta 3.1.8

Kun hoitoa haetaan kunnan ylläpitämästä terveystieteisestä tai sairaalasta ja kun potilas todistaa oikeutensa hoitoon E111-lomakkeella tai eurooppalaisella sairaanhoitokortilla, perii hoidon antaja potilaalta samat asiakasmaksut kuin muilta kunnassa asuvilta. Hoidon antaneen laitoksen potilastoimisto ilmoittaa hoidon kustannukset vähennettynä

potilaan maksettavaksi kuuluvilla asiakasmaksuilla lomakkeella Y31 Kelan toimistolle (liite 3). Lomakkeen Y31 liitteeksi tulee ottaa kopio siitä lomakkeesta, jolla oikeus hoitoon on todistettu. Nykyään lomakkeen Y31 liitteenä on yleensä kopio lomakkeesta E111. Kelan toimisto laatii E125-laskutuslomakkeet ja lähettää E 125-lomakkeen, Y31-lomakkeen ja kopion siitä lomakkeesta, jolla oikeus hoitoon todistettiin Kelan keskushallintoon terveys- ja toimeentuloturvaosastolle. Toimisto voi lähettää asiakirjat heti ne saatuaan tai puolivuositain.

Kela lähettää puolivuositain tai vuosittain E 125-laskut kahtena kappaleena etuuksista vastuussa olevan maan yhteyslaitokselle/ yhteyslaitoksille ja liittää mukaan laskutuskirjeen. Kela jättää itselleen kopion E125-lomakkeista ja laskutuskirjeestä sekä ilmoittaa laskutettavan summan saatavaksi Kelan kassaan.

Toimivaltainen ulkomainen sairauskassa tarkistaa laskun. Kun jäsenvaltion yhteyslaitos on saanut varat laskun maksamiseen, tulee Kelalle suoritus. Eri maiden menettelyt laskujen maksamisessa eroavat toisistaan. Eräät maat maksavat ensin tietyn osuuden laskun loppusummasta ja myöhemmin laskun loppuosuuden. Tällöin myös tulee jossain vaiheessa selvitys siitä, mitkä laskut ovat korvatut ja mitkä ovat vielä selvitettyinä. Jos jotain laskua ei korvata, laitos ilmoittaa syyn hylkäämiselle. Tämän jälkeen kirjeenvaihto jatkuu, kunnes asia on sovittu.

Kelalla on muille maille lähetetyistä laskuista kirjanpito-tili kuten myös Kelalle maksetuista korvauksista. Euroopan unionin siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunta on kiinnostunut maiden välisistä rahavirroista ja niiden kehityksestä. Tämän vuoksi Kela laatii vuosittain vuodenvaihteen tasossa sosiaali- ja terveysministeriölle katsauksen ja tilaston rahavirtojen kehityksestä hallintotoimikunnalle edelleen toimitettavaksi.

Eurooppalaisen kortin käyttöönotosta ei aiheudu muutoksia edellä kuvattuun laskutusmenettelyyn maiden välillä. Laskutuksessa nyt käytetty kopio asianomaisesta lomakkeesta korvataan kopiolla ulkomaisesta sairaanhoitokortista. Laskutusta varten tarvitaan kopio kortin molemmista puolista, sillä kaikki kortilla olevat tiedot ovat tarpeen laskutuksessa.

On todennäköistä, että eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönotto tulee lisäämään laskutustilanteita, minkä vuoksi on tärkeää, että Kelan ja kuntien välinen laskutustietojen ilmoittaminen toimii hyvin. Kuntien ja sairaanhoitopiirien kannalta on lisäksi erittäin tärkeää, että ne saavat korvauksen antamastaan hoidosta. Tältä osin työryhmä viittaa sosiaali- ja terveysministeriön asumisperusteista sosiaaliturvaa selvittäneen työryhmän ehdotukseen (Työryhmämuistioita 2003:22).

Työryhmän johtopäätökset

Eurooppalaisen kortin käyttöönotosta ei aiheudu muutoksia maiden väliseen laskutusmenettelyyn. Julkisen terveydenhuollon yksiköt ilmoittavat kortinhaltijalle antamansa sairaanhoidon kustannukset lomakkeella Y 31 Kelan toimistolle ja liittävät mukaan kopion kortilla olevista tiedoista. Kela huolehtii annetun hoidon laskuttamisesta toimivaltaista jäsenvaltiota.

3.2.5 Väärinkäytösmahdollisuudet

Ks. perustiedot väärinkäytösmahdollisuuksista edellä kohta 3.1.6.

Eurooppalaisen kortin väärinkäyttömahdollisuuksien estämiseksi tulee Suomessa kortin kanssa kosketuksiin joutuvien noudattaa huolellisuutta. Tämä edellyttää vähintäänkin kortin voimassaolon tarkistamista sekä mahdollisesti myös kortin esittäjän henkilöllisyyden tarkistamista kuvallisesta henkilöllisyyden osoittavasta asiakirjasta.

Kortin myöntänyt toimivaltainen laitos on lähtökohtaisesti vastuussa voimassa olevaa korttia oikeudettomastikin käytettäessä syntyvistä kustannuksista.

Ulkomailla myönnettyä eurooppalaista sairaanhoitokorttia ei Suomessa voida ottaa pois vastoin kortin esittävän henkilön tahtoa esimerkiksi tilanteessa, jossa julkisen terveydenhuollon yksikössä havaitaan, että korttia käyttää henkilö, jolle sitä ei alun perin ole myönnetty. Tällaisissa tilanteissa hoidon antamisesta ei voida pidättäytyä, mikäli se on lääketieteellisesti välttämätöntä. Annetusta hoidosta voidaan periä todellisia kustannuksia vastaava hinta. Lisäksi kortin myöntäneelle ulkomaan laitokselle tulee ilmoittaa havaitusta väärinkäytösyhteydestä.

Työryhmän johtopäätökset

Annettaessa muussa maassa myönnetyn sairaanhoitokortin perusteella hoitoa tai maksettaessa sairausvakuutuskorvauksia tulee varmistua kortin voimassaolosta. Epäselvissä tilanteissakaan korttia ei kuitenkaan vastoin käyttäjän tahtoa voida ottaa pois, mutta annetusta hoidosta voidaan periä todellisia kustannuksia vastaava hinta.

Epäselvissä tilanteissa on kortin käyttäjän henkilöllisyys varmistettava kuvallisesta henkilöllisyystodistuksesta.

3.2.6 Tiedottaminen ja kouluttaminen

Kortin käyttöönotosta tulee tiedottaa sekä yksittäisille kansalaisille että palveluntuottajille. Tiedottamisvastuu jakautuu useiden eri tahojen kesken. Asiaan liittyvän tiedotuksen ja koulutuksen tulee olla suunnitelmallista.

Tiedotus käynnistetään eurooppalaisen kortin käyttöönottosuunnitelman valmistumisen ta. Tähän liittyvä tiedotus on sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla.

Suomalaisen kortin käyttöönotosta tiedotetaan toistuvasti kortin käyttöönottoon asti.

Tähän liittyvä tiedottaminen tulee olemaan suurelta osin Kelan vastuulla, ts. Kela informoi vakuutettuja mahdollisuudesta hankkia eurooppalainen sairaanhoitokorttikortti 1.6.2004 lukien. Tiedottamisessa on huomioitava myös jatkuvuus esimerkiksi siten, että vuosittain muistutetaan mahdollisuudesta hankkia eurooppalainen sairaanhoitokortti.

Eurooppalaista sairaanhoitokorttia koskeva tiedotus tulee suunnata paitsi kortin käyttäjille myös tahoille, jotka joutuvat Suomessa työnsä puolesta tekemisiin muissa valtioissa myönnettyjen korttien kanssa. Tällaisia kohderyhmiä ovat ennen kaikkea julkisen ja yk-

sityisen terveydenhuollon palveluksessa toimivat sekä Kelan henkilöstö.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto vastaavat julkisen terveydenhuollon henkilöstölle (esim. sairaanhoitopiireittäin) sekä lääninhallituksille suunnatusta tiedottamisesta ja kouluttamisesta.

Kela huolehtii oman henkilöstönsä kouluttamisesta. Kelan ja julkisen terveydenhuollon henkilöstölle suunnattu koulutus tulee tapahtua ennen kortin käyttöönottoa 1.6.2004.

Tiedotus Internetissä (Kelan, STM:n ja Kuntaliiton) sivuilla voi tapahtua useilla eri kielillä. Tällöin voidaan välittää tietoa esimerkiksi kortin käytöstä Suomessa ja ulkomailla. Lisäksi Internetissä on valtioneuvoston sivulla foorumi, jossa voidaan jakaa infoa suurista kansalaisia koskevista hankkeista. Myös STM:n Kuntatiedote on jo olemassa oleva kanava, mitä kautta tietoa voidaan jakaa.

Tiedotuksessa tulee ottaa huomioon, että 1.6.2004 lukien käytössä on siirtymäaika huomioiden nykyisiä paperisia lomakkeita samoin kun uusia sairaanhoitokortteja, jotka ovat sovitulta osin yhteneväisiä mutta jotka ovat erikielisiä. Eurooppalainen kortti voidaan esittää omana erillisenä korttina mutta se voi olla myös jäsenvaltioiden kansallisen kortin kääntöpuolella. Myös hallintotoimikunnan päätöksessä N:o 190 tarkoitettua väliaikaista todistusta käytetään.

Samaan aikaan 1.6.2004 eurooppalaisen sairaanhoitokortin kanssa otetaan käyttöön myös kansallinen sähköinen henkilökortti, johon voidaan asiakkaan halutessa lisätä sairausvakuutustiedot. Kahden kortin samanaikainen käyttöönotto tulee huomioida käyttöönottoihin liittyvässä tiedotuksessa ja koulutuksessa. Yhteisen kortin tiedotuksesta tehdään suunnitelma.

Kelan eurooppalaiseen sairaanhoitokorttiin liittyvä tiedottaminen:

1. Sisäinen tiedotus

Eurooppalainen sairaanhoitokortti ja sen käyttöönottosuunnitelma esitellään Kelan henkilöstölle henkilöstölehti Yhteispelin numerossa 1/04 ja tarpeen mukaan myöhemmissä kevään numeroissa.

Sairanhoitokortin koulutus henkilöstölle järjestetään huhtikuun aikana.

Kortin käyttöönotosta tiedotetaan henkilöstölle sähköpostitiedotteella ja Kelan intranetin etusivulla toukokuun lopulla, tarpeen mukaan aikaisemminkin.

2. Asiakasesitteet

Kelan viestintäyksikkö julkaisee eurooppalaisesta sairaanhoitokortista 2-sivuisen Kelainfo-esitteen. Sairanhoitokortista kerrotaan myös Kelan ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteisesitteessä. Jos sairastut ulkomailla -esite uusitaan kevään 2004 aikana.

Molempia esitteitä lähetetään kaikkiin Kelan toimistoihin. Esitteet julkaistaan myös Kelan Internet-sivuilla.

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin KelaInfo ja Jos sairastut ulkomailla –esitteen jakelu asiakkaille aloitetaan sairaanhoitokortin käyttöönottopäivänä 1.6.2004.

Painosmäärät

KelaInfo	100 000 (suomi)
	10 000 (ruotsi)

Jos sairastut ulkomailla	50 000 (suomi)
	5 000 (ruotsi)

Jakelu	Kelan toimistot
--------	-----------------

3. Tiedotteet

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönotosta kerrotaan lehdistölle Kela tiedottaa -tiedotteella maaliskuuhuhtikuussa. (Jätetään pois, jos ei vielä riittävästi tietoa.)

Toinen Kela tiedottaa -tiedote teemalla ”Nyt voit hakea uutta eurooppalaista sairaanhoitokorttia” julkaistaan kun kortti on haettavissa.

Kolmas Kela tiedottaa -tiedote julkaistaan kesälomakauden jälkeen esimerkiksi elokuun lopulla. Tiedotteessa kerrotaan, paljonko korttia on haettu ensimmäisten kuukausien aikana.

Tiedotteet lähetetään medialle laajalla jakelulla. Ne julkaistaan myös Kelan Internet-sivuilla.

4. Asiakaslehdet Kelan sanomat, FPA-bladet, Sosiaalivakuutus

Sairaanhoitokortista julkaistaan juttu Kelan sanomien ja FPA-bladetin vuoden 2004 kahdessa ensimmäisessä numerossa. Lehdet ovat jakelussa 1.-12.3. ja 17.-30.5.

Sosiaaliturvan asiantuntijoille suunnatussa Sosiaalivakuutus-lehdessä sairaanhoitokortista kerrotaan vuoden toisessa numerossa. Sosiaalivakuutus 2/2004 tulee jakeluun 7.4.

5. Kelan Internet-sivut

Kelan Internet-sivuilla annetaan asiakkaille tietoa eurooppalaisesta sairaanhoitokortista ja sen hakemisesta. Myös kortin hakulomakkeen voi täyttää ja tulostaa Internetistä.

Terveystieteiden palveluntuottajille ja henkilöstölle ja muille Kelan sidosryhmille, jotka työnsä puolesta joutuvat korttien kanssa tekemisiin, tiedotetaan kortista Kelan kotisivujen Yhteisöasiakkaat-osiossa.

6. Sidosryhmätiedottaminen

Terveystieteiden palveluntuottajille ja henkilöstölle, apteekkeille ja muille Kelan sidosryhmille, jotka joutuvat työnsä puolesta tekemisiin eurooppalaisen sairaanhoitokortin kanssa, kortista tiedotetaan huhti-toukokuun vaihteessa erikseen lähetettävällä kirjeellä.

Sidosryhmille jaetaan tietoa sairaanhoitokortista myös Kelan kotisivujen Yhteisöasiakkaat-osiossa.

7. Juliste

Muuna kampanjamateriaalina on mahdollista julkaista juliste. Päätös julisteen tilaamisesta ja julisteen tarkempi teema ratkaistaan alkuvuoden 2004 aikana.

Työryhmän johtopäätös

Kela vastaa suurelta osin eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönottoon liittyvästä, samoin kuin ns. jatkuvasta kortinhakijoille suunnatusta tiedottamisesta. Kela kouluttaa oman henkilöstönsä. STM ja Kuntaliitto vastaavat julkisen terveydenhuollon henkilöstölle suunnatusta tiedottamisesta ja kouluttamisesta.

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönottoon liittyvässä tiedottamisessa huomioidaan niin ikään 1.6.2004 käyttöön otettava kansallinen sähköinen henkilökortti, johon voidaan liittää sairausvakuutustiedot.

3.3 KÄYTTÖÖNOTON SEURANTA

Eurooppalaisen kortin käyttöönoton toteutumista Suomessa on tarpeen seurata. Kortin käyttöönottoa valmisteleva työryhmä jatkaa työtään aktiivisesti keväällä 2004 ennen kortin käyttöönottoa. Työryhmän toimeksiantoon sisältyy myös seurantaraportin laatiminen. Tämä ajoittuu aikaisintaan syksyyn 2004, jolloin suomalaisen kortin myöntämisestä ja ulkomaisten korttien käytöstä Suomessa on kokemuksia.

Komissiolla on suuri intressi seurata potilaiden liikkuvuutta EU:ssa. Asiaa seuraamaan on perustettu työryhmä, jonka ehdotus valmistuu vuoden 2003 loppuun mennessä.

Nykyisellään Suomen osalta on saatavissa melko huonosti potilaiden liikkumista kuvaavia luotettavia tilastoja. Tilapäisen Suomessa oleskelun aikana sairaanhoitoa tarvitsevien ja julkisen terveydenhuollon palveluita käyttävien henkilöiden todellisesta määrästä ei ole olemassa luotettavia tilastoja. Tämä johtuu osaltaan siitä, että julkisen terveydenhuollon yksiköt eivät aina ilmoita Kelalle EU-potilaalle antamansa hoidon kustannuksista. Toisaalta kustannuksia ei ilmoiteta Kelalle niiden maiden osalta, joiden kanssa Suomi on luopunut sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta. Lisäksi mm. pohjoismaiden välillä liikkuvat eivät ole tähän mennessä käyttäneet lainkaan lomaketta E 111 maiden välisen sopimuksen mukaisesti.

Kelalla tulee kortin käyttöönoton jälkeen olla valmius seurata Suomessa myönnettyjen korttien lukumäärää. .

Työryhmän johtopäätökset

Sairaanhoidon kustannustenkorvausjärjestelmän toimivuutta tulee parantaa julkisen terveydenhuollon palvelun tuottajien ja Kelan välillä. Laskutustiedot tulee kerätä kattavasti ja toimittaa Kelaan ja edelleen kustannuksista vastaavaan jäsenvaltioon.

Kelalla tulee kortin käyttöönoton jälkeen olla valmius seurata Suomessa myönnettyjen korttien lukumäärää. .

4 KÄYTTÖÖNOTTO SUOMESSA - MYÖHEMMÄT VAIHEET

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin käyttöönottoa käsittelevässä komission tiedonannossa 17.2.2003 komissio esittää kolmivaiheisen suunnitelman, jonka mukaan tavoitteena on korvata nykyisin tarvittavat kaikki sairaanhoidon lomakkeet asteittain. Ainoastaan lomakkeiden E 111 ja E111 B korvaamisesta on tällä hetkellä hallintotoimikunnan päätös.

Vuoteen 2008 mennessä tehdään päätös sähköisen kortin käyttöönotosta ja käyttöönoton aikataulusta. Suomessa tavoitteena on kansallisen kortin ja eurooppalaisen sairaanhoitokortin yhdistäminen sähköiseksi kortiksi. Sähköiseen korttiin voidaan tallentaa kortin haltijaa koskevia tietoja. Lisäksi reaaliaikainen yhteydenpito jäsenvaltioiden välillä tulee mahdolliseksi, mikä helpottaa esimerkiksi kortin laillisen käytön valvontaa.

Sähköisen kortin käyttöönottoon liittyy kortinlukulaitteiden hankinta sekä Suomessa että Euroopan laajuisesti. Jäsenvaltiot saattavat edetä sähköisen kortin käyttöönotossa eri tahtia ja myös tekniset ratkaisut saattavat poiketa toisistaan.

Liite 1. Siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätökset N:o 189-191**II**

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO**EUROOPAN YHTEISÖJEN SIIRTOTYÖLÄISTEN
SOSIAALITURVAN HALLINTOTOIMIKUNTA****PÄÄTÖS N:o 189,**

tehty 18 päivänä kesäkuuta 2003,

neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavien lomakkeiden korvaamisesta eurooppalaisella sairaanhoidonkortilla hoidon saamiseksi oleskeltaessa tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuinvaltiossa

(ETA:n kannalta ja EU:n ja Sveitsin sopimuksen kannalta merkityksellinen teksti)

(2003/751/EY)

HALLINTOTOIMIKUNTA, joka

ottaa huomioon sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (¹) 81 artiklan a alakohdan, jonka mukaisesti siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan tehtävänä on käsitellä kaikkia hallinnollisia kysymyksiä, jotka johtuvat asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja myöhempien asetusten säännöksistä,

ottaa huomioon sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21 päivänä maaliskuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 (²) 2 artiklan 1 kohdan, jonka mukaisesti hallintotoimikunnan tehtävänä on laatia asetusten soveltamisessa tarvittavat todistusten, ilmoitusten, hakemusten ja muiden asiakirjojen mallit,

ottaa huomioon asetuksen (ETY) N:o 574/72 117 artiklan, jonka mukaisesti hallintotoimikunta mukauttaa todistusten, ilmoitusten, hakemusten ja muiden asiakirjojen mallit sekä asetusten soveltamiseen tarkoitetut tiedonsiirrossa käytettävät keinot ja menetelmät uusiin tietojenkäsittelyn tekniikoihin sopiviksi,

(¹) EYVL L 149, 5.7.1971, s. 2. Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1386/2001 (EYVL L 187, 10.7.2001, s. 1).

(²) EYVL L 74, 27.3.1972, s. 1. Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission asetuksella (EY) N:o 410/ 2002 (EYVL L 62, 5.3.2002, s. 17).

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 yhteydessä nykyiset lomakkeet antavat oikeuden korvaukseen sairaanhoidosta asetuksen soveltamisalaan kuuluville henkilöille, jotka oleskelevat tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa, ja muussa kuin työntekijän asuinjäsenvaltiossa asuville eläkkeensaajille ja perheenjäsenille, jotka oleskelevat tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin asuinvaltiossa.
- (2) Barcelonassa 15. ja 16. maaliskuuta 2002 kokoontunut Eurooppa-neuvosto päätti, että ”eurooppalainen sairaanhoidonkortti korvaa nykyiset paperilomakkeet, joita tarvitaan toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvaa hoitoa varten. Komissio esittää asiaa koskevan ehdotuksen ennen kevään 2003 Eurooppa-neuvoston kokousta. Tällainen kortti yksinkertaistaa menettelyjä mutta ei muuta nykyisiä oikeuksia ja velvollisuuksia”. (34 kohta).
- (3) Eri valtioiden terveyskortteja ja sairausvakuutuskortteja käytetään eri tavoin, ja siksi olisi otettava käyttöön eurooppalainen sairaanhoidonkortti (jäljempänä ”eurooppalainen kortti”), joka sisältää ensi vaiheessa näkyvissä olevia tietoja, joita tarvitaan sairaanhoidon antamiseen ja korvaamiseen. Nämä tiedot voidaan lisäksi sisällyttää korttiin sähköisessä muodossa. Sähköisen muodon käyttö yleistyy eurooppalaisen kortin myöhemmässä toteutusvaiheessa.
- (4) Eurooppalainen kortti on luotava hallintotoimikunnan määrittämän yhtenäisen mallin mukaan, minkä ansiosta sairaanhoidon saannin pitäisi helpottua ja kortin sääntöjenvastaista, sopimatonta tai vilpillistä käyttöä pitäisi pystyä paremmin ehkäisemään.
- (5) Jäsenvaltioiden laitokset määrittävät antamiensa eurooppalaisten korttien voimassaoloajan. Voimassaoloajassa otetaan huomioon varsinkin vakuutetun oikeuksien oletettu kesto.
- (6) Jos asianomainen henkilö ei poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi pysty esittämään eurooppalaista korttia, hänelle annetaan korvaava väliaikainen todistus, jonka voimassaoloaika on rajoitettu. Poikkeuksellisia olosuhteita voivat olla eurooppalaisen kortin varastaminen tai kadottaminen tai tilanne, jossa eurooppalaista korttia ei ehditä aikarajoitusten vuoksi hankkia.
- (7) Hallintotoimikunta suosittelee, että laaditaan ETA:n sekakomitean ja EU:n ja Sveitsin sekakomitean päätöksiä, joissa tehdään päätelmät asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavien lomakkeiden korvaamisesta eurooppalaisella kortilla hoidon saamiseksi oleskeltaessa tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuinvaltiossa,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla Eurooppalainen sairaanhoidonkortti (jäljempänä ”eurooppalainen kortti”) korvaa asteittain asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 mukaiset lomakkeet, jotka mahdollistavat korvauksen sairaanhoidosta oleskeltaessa tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuinvaltiossa. Näiden lomakkeiden korvaamisen eri vaiheista tehdään vastaavat siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätökset.

2 artikla

1. Eurooppalaisen kortin antava laitos määrittää kortin voimassaoloajan.
2. Voimassa olevan kortin perusteella annetun hoidon aiheuttamat kustannukset korvataan oleskelupaikan laitokselle voimassa olevien säännösten mukaisesti.

3 artikla Eurooppalainen kortti voi olla erillinen kortti, tai se voidaan sisällyttää jäsenvaltioiden nykyisten sairausvakuutuskorttien kääntöpuolelle.

4 artikla Eurooppalainen kortti on henkilökohtainen, nimellä varustettu kortti.

5 artikla Jos vakuutettu ei poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi pysty esittämään eurooppalaista korttia, hänelle annetaan korvaava väliaikainen todistus, jonka voimassaoloaika on rajoitettu.

6 artikla

1. Eurooppalainen kortti ja korvaava väliaikainen todistus laaditaan yhtenäisen mallin mukaan, ja ne vastaavat siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätöksen mukaisia ominaisuuksia ja eritelmiä.
2. Eurooppalainen kortti sisältää seuraavat tiedot:
 - kortinhaltijan etu- ja sukunimi,
 - kortinhaltijan henkilötunnus tai tunnuksen puuttuessa sen vakuutetun henkilön henkilötunnus, josta kortinhaltija johtaa oikeutensa,
 - kortinhaltijan syntymäaika,
 - kortin viimeinen voimassaolopäivä,
 - kortin antavan jäsenvaltion ISO-koodi,
 - toimivaltaisen laitoksen tunnistenumero ja lyhenne,
 - kortin looginen numero.
 -

7 artikla Tämä päätös julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä . Sitä sovelletaan sen julkaisukuukautta seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä.

Hallintotoimikunnan puheenjohtaja

Theodora TSOTSOROU

PÄÄTÖS N:o 190**tehty 18 päivänä kesäkuuta 2003****eurooppalaisen sairaanhoidonkortin teknisistä ominaisuuksista****(ETA:n kannalta ja EU:n ja Sveitsin sopimuksen kannalta merkityksellinen teksti)**

(2003/752/EY)

HALLINTOTOIMIKUNTA, joka

ottaa huomioon neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavien lomakkeiden korvaamisesta eurooppalaisella sairaanhoidonkortilla hoidon saamiseksi oleskeltaessa tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuinvaltiossa 18 päivänä kesäkuuta 2003 tehdyn hallintotoimikunnan päätöksen N:o 189,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Toimivaltaisen valtion tai asuinvaltion laitos vastaa eurooppalaisen kortin antamisesta. Jotta voidaan helpottaa kortin perusteella annetusta hoidosta aiheutuneiden kustannusten maksamista ja korvaamista, on tarpeen, että kyseiset kolme pääasiallista toimijaa – vakuutetut, hoitopalvelujen tarjoajat ja laitokset – tunnistavat eurooppalaisen kortin helposti ja hyväksyvät kortin sen yhtenäisen mallin ja yhdenmukaisten ominaisuuksien ansiosta.
- (2) Tiedot, jotka on merkittävä näkyvässä muodossa eurooppalaiseen korttiin, on määritetty hallintotoimikunnan päätöksen N:o 189 6 artiklassa. Näkyvässä muodossa olevia tietoja sisältävän eurooppalaisen kortin käyttöönotto on ensimmäinen vaihe menettelyssä, jonka päätteeksi poistetaan nykyiset paperilomakkeet ja käytetään sähköistä välinettä, joka mahdollistaa hoidon saannin oleskeltaessa tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuinvaltiossa. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset laitokset voivat jo ensimmäisessä vaiheessa jäsenvaltioiden niin halutessa kuitenkin tallentaa tässä johdanto-osan kappaleessa tarkoitetut tiedot myös sähköiseen välineeseen, kuten mikrosiruun tai magneettijuovaan.
- (3) Jos asianomainen henkilö ei poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi pysty esittämään eurooppalaista korttia, hänelle annetaan korvaava väliaikainen todistus, joka laaditaan yhtenäisen mallin mukaan,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

Eurooppalaisen sairaanhoidonkortin malli ja eritelmät vahvistetaan tämän päätöksen liitteessä 1 määritettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

2 artikla

Korvaavan väliaikaisen todistuksen malli laaditaan tämän päätöksen liitteessä 2 määritettyjen yksityiskoh-
taisten sääntöjen mukaisesti.

3 artikla

Tämä päätös julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Sitä sovelletaan sen julkaisukuukautta seu-
raavan kuukauden ensimmäisestä päivästä.

Hallintotoimikunnan puheenjohtaja

Theodora TSOTSOROU

EUROOPPALAISEN SAIRAANHOIDONKORTIN MALLIA KOSKEVAT TEKNISET MÄÄRÄYKSET

1. Johdanto

Siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan asiaan liittyvien päätösten mukaisesti eurooppalaisessa sairaanhoidonkortissa on vähimmäismäärä paljain silmin luettavia tietoja, joiden avulla voidaan muussa kuin kortinhaltijan vakuutus- tai oleskeluvaltiossa

- tunnistaa vakuutettu, toimivaltainen laitos ja kortti,
- todeta oikeus saada hoitoa väliaikaisen oleskelun aikana toisessa jäsenvaltiossa.

Tässä asiakirjassa esitettävät mallit perustuvat asiakirjassa määriteltyihin teknisiin ominaisuuksiin. Ne on tarkoitettu vain suuntaa-antaviksi.

Kuva 1: Esimerkki kortin etupuoleksi

Kuva 2: Esimerkki kortin kääntöpuoleksi

Ilman apuvälineitä luettava data on järjestetty samaan järjestykseen molemmissa malleissa eli riippumatta siitä, kummalla puolella korttia eurooppalainen sairaanhoidonkortti on. Kortin etu- ja kääntöpuoli on kuitenkin jäsennelty eri tavoin. Kyse on kompromissista, jossa on otettu huomioon eurooppalaiselta kortilta edellytettävä yhtenäinen malli ja kortin eri puolten rakenteelliset erot kuitenkin niin, että yleistyyli säilyy kortin etu- ja kääntöpuolen välillä.

2. Viittaukset standardeihin

Viite	Asiakirjan nimi tai kuvaus	Antovuosi
ISO 3166-1	Maiden ja niiden hallintoalueiden nimien tunnukset. Osa 1: Maiden nimien tunnukset	1997
ISO/IEC 7810	Identification cards – Physical characteristics (henkilökorttien fyysiset ominaisuudet).	1995
ISO/IEC 7816	Henkilökortit/toimikortit. Liittimillä varustetut integroidut piirit.	
	Osa 1: Fyysiset ominaisuudet	1998
	Osa 2: Mitat ja liittimien paikat	1999
ISO 8859-1	Yksitavuiset 8-bittiset koodatut graafiset merkitöt.	1998
	Osa 1. Latinalaisaakkosto nro 1	
EN 1867	Machine-readable cards – Health care applications – Numbering system and registration procedure for issuer identifiers (koneellisesti luettavat kortit – terveydenhuollon sovellukset – numerointijärjestelmä ja rekisteröintimenettely kortinantajan tunnisteita varten).	1997

3. Ominaisuudet

3.1 Määritelmät

Kortin etupuoli on se puoli, johon (mahdollinen) mikroprosessori on sijoitettu. Kortin kääntöpuoli on se puoli, johon (mahdollinen) magneettijuova on kiinnitetty. Jollei kortissa ole mikroprosessoria eikä magneettijuovaa, kortin etupuoleksi pidetään sitä puolta, jossa esitetään tässä asiakirjassa lueteltavat tiedot.

3.2 Yleinen rakenne

Eurooppalaisen sairaanhoidonkortin muoto noudattaa ID-1-formaattia (korkeus 53,98 mm, leveys 85,60 mm ja paksuus 0,76 mm). Jos eurooppalainen sairaanhoidonkortti toteutetaan kansallisen kortin kääntöpuolelle liimattavana tarrana, ID-1-formaatin paksuuskriteeriä ei kuitenkaan sovelleta.

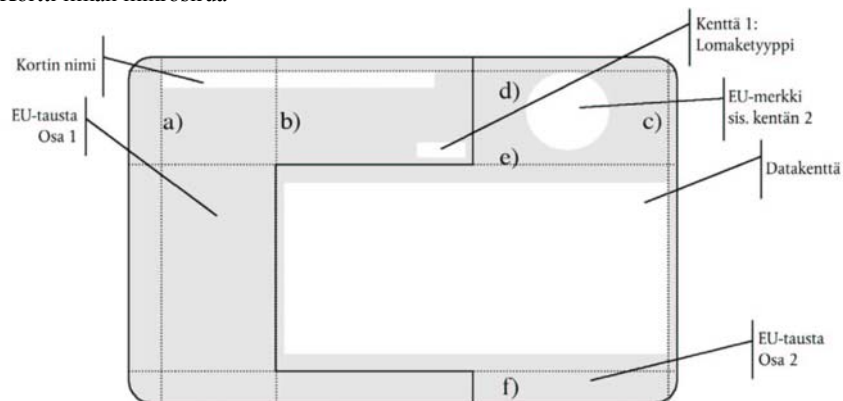
3.2.1 Eurooppalaisen sairaanhoidonkortin kääntöpuoli

Kortin tausta on jaettu kahteen osaan akselilla, joka jakaa kortin alan pystysuunnassa vasemmalla olevaan osaan 1 (leveys 53 mm) ja oikealla olevaan osaan 2.

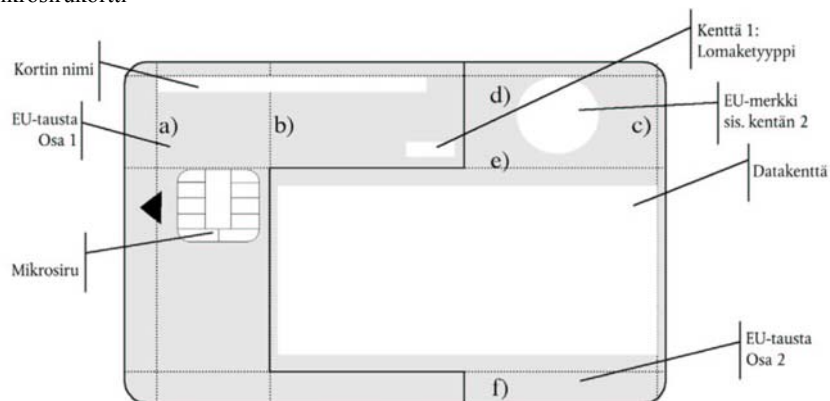
Korttiin sijoitetaan neljä asemointipaikkaa seuraavien ohjausviivojen avulla:

- 3 pystysuuntaista ohjausviivaa
 - a) 5 mm kortin vasemmasta reunasta
 - b) 21,5 mm kortin vasemmasta reunasta
 - c) 1 mm kortin oikeasta reunasta
- 3 vaakasuuntaista ohjausviivaa
 - d) 2 mm kortin yläreunasta
 - e) 17 mm kortin yläreunasta
 - f) 5 mm kortin alareunasta.

a) Kortti ilman mikrosirua

b) Mikrosirukortti

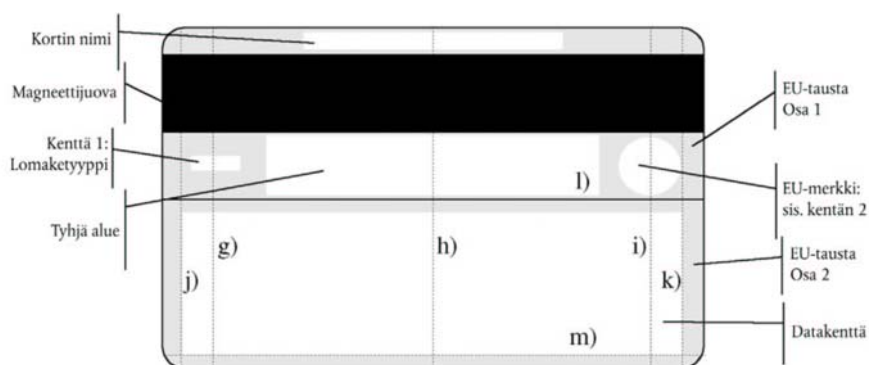
3.2.2 Eurooppalaisensairanhoidonkortti: kortinkääntöpuoli

Kortin tausta on jaettu kahteen osaan akselilla, joka jakaa kortin alan vaakasuunnassa kahteen yhtä suureen osaan. Yläosa on osa 1 ja alaosa osa 2.

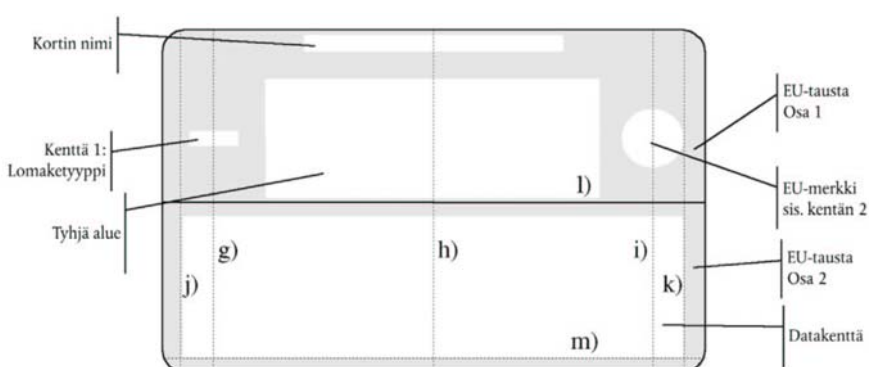
Korttiin sijoitetaan viisi asemointipaikkaa seuraavien ohjausviivojen avulla:

- Symmetrisesti
 - g) 9 mm kortin vasemmasta reunasta
 - h) kortin keskelle
 - i) 9 mm kortin oikeasta reunasta
- Pystysuunnassa
 - j) 3 mm kortin vasemmasta reunasta
 - k) 3 mm kortin oikeasta reunasta
- Vaakasuunnassa
 - l) kortin keskelle
 - m) 2 mm kortin alareunasta.

c) Magneettijuovalla varustettu kortti

d) Kortti ilman magneettijuovaa

3.3 Tausta ja graafiset elementit

3.3.1 Taustanvärit

Taustan väritys on seuraava ⁽¹⁾:

- osa 1 on väriltään tummansininen, johon on sekoitettu violettiä ⁽²⁾,
- osa 2 on väriltään harmaan ja sinisen sekoitesävy, joka tummuu hiukan siirryttäessä kortin keskeltä reunoihin ⁽³⁾,
- datakenttä koostuu kahdesta valkoisesta raidasta, jotka toimivat kunkin henkilötietorivin taustana (ks. jäljempänä).

Osassa 2 on käytetty varjostusta ja datakenttää kohokuvavaikutelman aikaansaamiseksi, kun valo tulee kortille sen vasemmasta yläkulmasta. Vapaasti käytettävä alue on samanvärisen kuin joko osa 2 (ilman varjostusta) tai datakenttä.

⁽¹⁾ Tarkempia teknisiä tietoja värimallista voi pyytää hallintotoimikunnan sihteeristöstä. Ne toimitetaan painoalan parhaiden toimintamallien mukaisesti asianmukaisessa muodossa (ts. Quark Xpress -tiedostona. Värimalli on nelivärinen CMYK, ja kaikki kuvat ovat TIFF-muotoisia).

⁽²⁾ Värimalli CMYK-määrittäminen on C78 M65 Y21 K7.

⁽³⁾ CMYK-määrittäykset ovat seuraavat: harmaa C33 M21 Y13 K1, sininen C64 M46 Y16 K2.

3.3.2 Eurooppa-merkki

Eurooppa-merkki koostuu valkoisista Euroopan tunnuksen tähdistä.

- Kun merkki on kortin etupuoella, sen halkaisija on 15 mm, ja se asemoidaan pystysuunnassa ohjausviivan d alapuolelle ja vaakasuunnassa taustan osan 2 keskelle.
- Kun merkki on kortin kääntöpuolella, sen halkaisija on 10 mm, ja se asemoidaan symmetrisesti pystyakselille i ja keskitetään suhteessa vapaaseen alueeseen.

Maissa, jotka eivät ole Euroopan unionin jäseniä mutta antavat eurooppalaisen kortin, käytetään vaihtoehtoisia merkkiä.

3.3.3 Datakenttä

Datakenttä koostuu valkoisista dataraidoista (etupuoella 5 raitaa, kääntöpuolella 4), joiden korkeus on 4 mm ja väli 2 mm.

- Kortin etupuoella datakenttä keskitetään pystyohjausviivojen b ja c ja toisaalta vaakaohjausviivojen e ja f väliin.
- Kortin kääntöpuolella datakenttä asemoidaan symmetrisesti pystyakselille h, pystyohjausviivojen j ja k väliin sekä vaakaohjausviivan m yläpuolelle.

3.3.4 Vapaakäyttöinen alue

Eurooppalaisen kortin kääntöpuolella on vapaasti käytettävä alue jäsenvaltioiden omiin tarkoituksiin. Siihen voidaan sijoittaa esimerkiksi nimikirjoitusliuska, tekstiä, logo tai jokin muu merkinä. Alueen sisällöllä ei ole oikeudellista arvoa, vaan se on tarkoitettu vain tiedoksi.

Alue asemoidaan seuraavasti:

- Kun eurooppalainen kortti sijoitetaan kortin etupuolelle, kortin kääntöpuoli on vapaasti käytettävää aluetta ilman erityisiä määräyksiä.
- Kun eurooppalainen kortti sijoitetaan toisen kortin kääntöpuolelle, kortin kääntöpuolelle jää vapaasti käytettävä alue, josta määrätään vain pinta-ala (korkeus 10 mm ja leveys 52 mm). Alue asemoidaan symmetrisesti pystyakselille h ja keskitetään magneettijuovan ja datakentän väliin jäävälle alueelle. Kortinantaja voi sijoittaa alueelle nimikirjoitusliuskan tai tekstiä.
- Ellei kortissa ole magneettijuovaa, vapaan alueen korkeus on 20 mm eikä 10 mm.

3.4 Ennalta määritellyt dataelementit

3.4.1 Kortin nimi

Kenttä	Kortin nimi
Kuvaus	Siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätöksessä N:o 189 vahvistettu yhteinen nimi
Asemointi	<ul style="list-style-type: none"> – Kun etupuoella, vaakaviivan d alapuolella ja pystyviivan a oikealla puolella – Kun kääntöpuolella, symmetrisesti pystyakselilla h ja keskitettynä magneettijuovan ja kortin yläreunan väliin
Arvot	Nimi kirjoitetaan jollakin Euroopan unionin virallisella kielellä: ”Eurooppalainen sairaanhoidonkortti”.
Muotoilu	Kirjasinlaji ”Verdana True Type” tai vastaava, normaalityyiset suuraakkoset, kirjasinkoko etupuoella 7 pistettä ja kääntöpuolella 6 pistettä, väri valkoinen, merkkien leveys tihennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali.
Pituus	40 merkkiä
Huomautus	Nimen tarkan sanamuodon laatiminen kortin antavan jäsenvaltion kielellä kuuluu täysin kyseisen jäsenvaltion tehtäviin.

3.4.2 Selite

Kenttä	Selite
Kuvaus	Selite ilmaisee dataelementin merkityksen.
Sijainti	Kunkin henkilötietokentän ylälaidassa. Vasemmanpuoleiset selitteet tasataan vasemmalle, oikeanpuoleiset oikealle.
Arvot	Arvot kirjoitetaan jollakin Euroopan unionin virallisella kielellä seuraavasti (englanninkielisen tekstin perusteella): <ol style="list-style-type: none"> (ei selitettä lomakkeen tunnisteelle) (ei selitettä kortin antavan jäsenvaltion tunnistenumeralle) Sukunimi (Name) Etunimet (Given names) Syntymäaika (Date of birth) Henkilötunnus (Personal identification number) Laitoksen tunnistenumero (Identification number of the institution) Kortin tunnistenumero (Identification number of the card) Viimeinen voimassaolopäivä (Expiry date)
Muotoilu	Kirjasinlaji ”Verdana True Type” tai vastaava, kursivoitu mutta lihavoimaton, kirjasinkoko 5 pistettä, väri valkoinen, merkkien leveys tihennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali. Riviväli: kirjasimen koko plus 2 pistettä.
Pituus	Tarpeen mukaan kullekin edellä vahvistetulle arvolle
Huomautus	Kukin selite on varustettava yksiselitteisesti numerolla, jotta kortit vastaavat toisiaan eri kielillä. Selitteiden tarkan sanamuodon laatiminen kortin antavan jäsenvaltion kielellä kuuluu täysin kyseisen jäsenvaltion tehtäviin.

3.4.3 Kortin antava maa

Kenttä	Antajavaltion tunnistenumero
Kuvaus	Kortin antavan valtion tunnistekoodi
Sijainti	Kenttä 2: keskitettynä Eurooppa-merkin sisään, 4 mm korkea ja 4 mm leveä valkoinen ruutu
Arvot	Kyseisen maan 2-merkkinen ISO-koodi (ISO 3166-1)
Muotoilu	Kirjasinlaji ”Verdana True Type” tai vastaava, normaalityyliset suuraakkoset, kirjasinkoko 7 pistettä, väri musta, merkkien leveys tihennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali
Pituus	2 merkkiä
Huomautus	UK-koodia käytetään Yhdistyneen kuningaskunnan normaalin ISO-koodin ”GB” tilalla. Kustakin jäsenvaltiosta käytetään yhtä ainoaa koodia.

3.5 Henkilötietoelementit

Henkilötietoelementeillä on seuraavat yhteiset ominaisuudet:

- Merkistö vastaa standardia EN 1387: Latinalaisaakkosto nro 1 (ISO 8859-1).
- Jos dataelementtiä on lyhennettävä tilanpuutteen vuoksi, lyhentäminen on merkittävä pisteellä.

Data voidaan painaa laser- tai lämpöpainatuksena tai kaiverruspainona mutta ei kohopainatuksena.

Dataelementit asemoidaan datakenttiin seuraavien mallien mukaisesti:

```

3. Nimi
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZABCDEFGHIJKLMN
4. Etunimet
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZABCDEFGHI
5. Syntymäaika
PP/KK/VVVV
6. Henkilötunnus
12345678901234567890
7. Laitoksen tunnistenumero
1234567890 - ABCDEFGHIJKLMNO
8. Kortin tunnistenumero
12345678901234567890
9. Viimeinen voimassaolopäivä
PP/KK/VVVV

```

Kuva 3: Kortin etupuolen datakentän malli

```

3. Nimi
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZABCDEFGHIJKLMN
4. Etunimet
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZABCDEFGHI
5. Syntymäaika
PP/KK/VVVV
6. Henkilötunnus
12345678901234567890
7. Laitoksen tunnistenumero
1234567890 - ABCDEFGHIJKLMNO
8. Kortin tunnistenumero
12345678901234567890
9. Viimeinen voimassaolopäivä
PP/KK/VVVV

```

Kuva 4: Kortin kääntöpuolen datakentän malli

3.5.1 Lomakkeen tunniste

Kenttä	Lomakkeen tunniste
Kuvaus	Kortin korvaaman lomakkeen nimi
Asema	<p>Kenttä 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kun etupuolella, vaakaviivan d alapuolella ja pystyviivan c vasemmalla puolella, – kun kääntöpuolella, symmetrisesti pystyakselilla g ja keskitettynä suhteessa vapaasti käytettävään alueeseen. <p>Molemmissa asemissa tunniste sijoitetaan 4 mm korkean ja 10 mm leveän valkoisen suorakulmion sisään.</p>
Arvot	<ul style="list-style-type: none"> – E-111: oikeus saada välittömästi tarvittavia sairaanhoitoetuksia – E-111+: oikeus saada tarvittavia sairaanhoitoetuksia – E-111B: Belgiassa käytössä oleva sairaalahoitoon rajoitettu oikeus.
Muotoilu	Kirjasinlaji "Verdana True Type" tai vastaava, normaalityylliset suuraakkoset, kirjasinkoko 7 pistettä, väri musta, merkkien leveys tihennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali.

Kenttä	Lomakkeen tunniste
Pituus	6 merkkiä, joista toinen yhdysmerkki
Huomautus	Sen jälkeen, kun kaikkien vakuutettujen oikeuksien yhtäläistäminen on varmistettu asetuksiin (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 tehdyillä muutoksilla, kentän arvona käytetään vain arvoa E-111B.

3.5.2 Kortinhaltijaan liittyvät dataelementit

On huomattava, että kortinhaltija ei saata olla vakuutettu henkilö vaan oikeudenomistaja, sillä kortti on henkilökohtainen.

Kenttä	Kortinhaltijan nimi
Kuvaus	Sukunimi kortin antavan jäsenvaltion käytäntöjen mukaisesti
Sijainti	Kenttä 3
Arvot	–
Muotoilu	Kirjasinlaji ”Verdana True Type” tai vastaava, normaalityyliset suuraakkoset, kirjasinkoko 7 pistettä, väri musta, merkkien leveys tihennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali. Tasaus vasempaan reunaan. Riviväli: kirjasimen koko plus 3 pistettä.
Pituus	Enintään 40 merkkiä
Huomautus	Sukunimikenttään voidaan merkitä myös ammattinimike, arvo tai muu vastaava henkilökohtainen nimen liitännäinen.

Kenttä	Kortinhaltijan etunimet
Kuvaus	Etunimet kortin antavan jäsenvaltion käytäntöjen mukaisesti
Sijainti	Kenttä 4
Arvot	–
Muotoilu	Kirjasinlaji ”Verdana True Type” tai vastaava, normaali tyyli, kirjasinkoko 7 pistettä, väri musta, merkkien leveys tihennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali. Tasaus vasemmalle. Riviväli: kirjasimen koko plus 3 pistettä.
Pituus	Enintään 35 merkkiä
Huomautus	Etunimikenttään voidaan merkitä myös nimikirjaimia.

Kenttä	Syntymäaika
Kuvaus	Kortinhaltijan syntymäaika kortin antavan jäsenvaltion käytäntöjen mukaisesti
Asema	Kenttä 5
Arvot	PP/KK/VVVV, jossa P on päivä, K on kuukausi ja V on vuosi.
Muotoilu	Kirjasinlaji ”Verdana True Type” tai vastaava, normaali tyyli, kirjasinkoko 7 pistettä, väri musta, merkkien leveys tihennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali Kortin etupuolella tasaus vasemmalle, kääntöpuolella oikealle. Riviväli: kirjasimen koko plus 3 pistettä.
Pituus	10 merkkiä. Ryhmät erotetaan kauttaviivoilla.
Huomautus	–

Kenttä	Kortinhaltijan henkilötunnus
Kuvaus	Henkilötunnus kortin antavan jäsenvaltion käytäntöjen mukaisesti
Sijainti	Kenttä 6
Arvot	Käytettävän henkilötunnuksen mukainen
Muotoilu	Kirjasinlaji ”Verdana True Type” tai vastaava, normaali tyyli, kirjasinkoko 7 pistettä, väri musta, merkkien leveys tihennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali. Kortin etupuolella tasaus oikealle, kääntöpuolella vasemmalle. Riviväli: kirjasimen koko plus 3 pistettä.
Pituus	Tunnuskoodi enintään 20 merkkiä
Huomautus	Kortinhaltijan henkilötunnus tai sen puuttuessa sen vakuutetun henkilön henkilötunnus, josta kortinhaltija johtaa oikeutensa. Henkilökohtaisille ominaisuuksille, kuten sukupuolelle tai perheenjäsenyydelle, ei voida varata omaa kenttää. Ne voidaan kuitenkin ilmaista osana henkilötunnusta.

3.5.3 Toimivaltaiseen laitokseen liittyvät dataelementit

Kenttä	Laitoksen nimi
Kuvaus	Laitos on asetuksen (ETY) N:o 574/72 liitteissä 2 ja 3 määritelty toimivaltainen vakuutuslaitos tai asuinpaikan toimivaltainen laitos.
Sijainti	Kenttä 7, osa 1
Arvot	Laitoksen koko nimen sijaan käytetään lyhennettä.
Muotoilu	Kirjasinlaji ”Verdana True Type” tai vastaava, normaali tyyli, kirjasinkoko 7 pistettä, väri musta, merkkien leveys tihennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali. Tasaus oikeaan reunaan ja osa 1 osan 2 oikealle puolelle.

Kenttä	Laitoksen nimi
	Riviväli: kirjasimen koko plus 3 pistettä.
Pituus	Enintään 15 merkkiä Osat 1 ja 2 erotetaan toisistaan kahdella välilyönnillä ja yhdysmerkillä. Tämän osan pituutta voidaan lisätä sikäli kuin osan 2 pituutta on mahdollista vähentää.
Huomautus	Lyhenteen käytön tarkoituksena on pystyä havaitsemaan mahdolliset tiedontallennusongelmat laitoksen tunnistekoodissa (kenttä 5, osa 2) ja huolehtimaan siten laitoksen tunnistekoodin laadunvalvonnasta. Laitoksen koko nimi saadaan selville laitoksen lyhenteen tai tunnistekoodin perusteella esim. Internetistä löytyvän online-työkalun avulla. Lyhenteessä ei käytetä pisteitä.

Kenttä	Laitoksen tunnistenumero
Kuvaus	Kansallisesti annettu tunnistenumero laitokselle, joka on asetuksen (ETY) N:o 574/72 liitteissä 2 ja 3 määritelty toimivaltainen vakuutuslaitos tai asuinpaikan toimivaltainen laitos.
Asema	Kenttä 7, osa 2
Arvot	Ks. kansallinen toimivaltaisten laitosten koodiluettelo
Muotoilu	Kirjasinlaji ”Verdana True Type” tai vastaava, normaali tyyli, kirjasinkoko 7 pistettä, väri musta, merkkien leveys tihennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali. Tasaus vasempaan reunaan ja osa 2 osan 1 vasemmalle puolelle. Riviväli: kirjasimen koko plus 3 pistettä.
Pituus	4–10 merkkiä
Huomautus	Erityisen tietoresurssin avulla voitaisiin tarjota Internetin välityksellä täydentäviä ajantasaisia ja historiallisia tietoja, joita saatetaan tarvita yhteyksissä laitoksen kanssa. Toimivaltainen laitos ei välttämättä ole sama kuin yhteyselin tai rajatylittävistä korvauksista vastaava organisaatio taikka eurooppalaisen sairaanhoidonkortin teknisesti antava organisaatio. Myös nämä tiedot voitaisiin tarjota Internetin välityksellä tietoresurssissa.

3.5.4 Korttiin liittyvät dataelementit

Kenttä	Kortin tunnistenumero
Kuvaus	Kortinantajan kullekin kortille antama looginen yksilöivä numero, jolla kortti tunnistetaan yksiselitteisesti. Numero koostuu kahdesta osasta: kortinantajan tunnuksesta ja kortin sarjanumerosta.
Sijainti	Kenttä 8
Arvot	Ensimmäiset 10 merkkiä yksilöivät kortinantajan vuonna 1997 annetun standardin EN 1867 mukaisesti. Viimeiset 10 merkkiä muodostavat kortin sarjanumeron.
Muotoilu	Kirjasinlaji ”Verdana True Type” tai vastaava, normaali tyyli, kirjasinkoko 7 pistettä, väri musta,

Kenttä	Kortin tunnistenumero
	merkkien leveys tiennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali. Riviväli: kirjasimen koko plus 3 pistettä.
Pituus	20 merkkiä (kortin sarjanumeron alkuun lisätään tarvittava määrä nollia, jotta päästään 10 merkkiin)
Huomautus	Kortinantajan tunnistenumeron antamista varten voidaan käyttää standardissa EN 1867 määritellyn virallisen menettelyn sijaan omaa rekisteröintimenettelyä niissä jäsenvaltioissa, joissa myönnetään sellaisia eurooppalaisia sairaanhoidonkortteja, joissa ei ole elektronista komponenttia. Kortin tunnistenumeron avulla on voitava tarkistaa kortin sisältämät tiedot vertaamalla niitä kortinantajan pitämiin samaa numeroa koskeviin tietoihin. Näin voidaan esimerkiksi vähentää petosriskiä tai havaita syötetyissä tiedoissa olevia virheitä, kun kortin tietoja käsitellään korvausten maksamisen yhteydessä.
Kenttä	Viimeinen voimassaolopäivä
Kuvaus	Päivä, jona päättyy kortinhaltijan oikeus saada terveydenhoitoa oleskellessaan väliaikaisesti muussa jäsenvaltiossa kuin vakuuttajajäsenvaltiossa.
Sijainti	Kenttä 9
Arvot	PP/KK/YYYY, jossa P on päivä, K on kuukausi ja Y on vuosi.
Muotoilu	Kirjasinlaji ”Verdana True Type” tai vastaava, normaali tyyli, kirjasinkoko 7 pistettä, väri musta, merkkien leveys tiennetty 90 prosenttiin normaalista, merkkien sijainti ja välistys normaali. Tasaus oikeaan reunaan. Riviväli: kirjasimen koko plus 3 pistettä.
Pituus	10 merkkiä. Ryhmät erotetaan kauttaviivoilla.
Huomautus	Jäsenvaltiolla on oikeus esittää korvauspyyntö kortin voimassaoloajan aikana syntyneistä terveydenhoitokustannuksista, vaikka etuusoikeuden voimassaoloaika voi poiketa kortin voimassaoloajasta.

3.6 Turvavaatimukset

Kaikki turvatoimet ovat täysin kortin antajan vastuulla, sillä tällä on asemansa puolesta parhaat edellytykset arvioida uhkia ja toteuttaa sopivia vastatoimia.

Kun eurooppalainen kortti sijoitetaan kansallisen kortin kääntöpuolelle, sillä on turvanaan kaikki kansalliseen korttiin sovellettavat turvatoimet. Lisäturvatoimena ehdotetaan, että joidenkin tietojen on oltava samat kummallakin puolella korttia.

Jos edellä mainittujen lisäksi katsotaan tarvittavan muita turvatoimia (kuten kortinhaltijan kasvokuvaa), ne kohdistetaan kortin toiseen puoleen.

*LIITE 2***EUROOPPALAISEN SAIRAANHOIDONKORTIN VÄLIAIKAISESTI KORVAAVAN TODISTUKSEN MALLI****1. Johdanto**

Todistus eurooppalaisesta sairaanhoidonkortista (jäljempänä ”todistus”) voidaan myöntää vakuutetulle ainoastaan pyynnöstä ja korvaamaan väliaikaisesti eurooppalainen sairaanhoidonkortti.

Todistus on muodoltaan samanlainen kaikissa jäsenvaltioissa ja sisältää samassa järjestyksessä samat tiedot kuin eurooppalainen sairaanhoidonkortti (kentät 1–9) ja lisäksi tietoja todistuksen alkuperän ja voimassaolajan varmentamista varten (kentät a–d).

2. Todistuksen malli

Malli esitetään seuraavalla sivulla.

**EUROOPPALAISEN SAIRAANHOIDONKORTIN
VÄLIAIKAISESTI KORVAAVA TODISTUS**

Eurooppalaisen sairaanhoidonkortin teknisistä ominaisuuksista 18 päivänä kesäkuuta 2003
tehdyin siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätöksen N:o 190 liitteessä 2 annetun määritelmän mukainen

Lomakkeen tunniste Antava jäsenvaltio

1. E -

2.

Kortinhaltijan tiedot

3. Sukunimi:

4. Etunimet:

5. Syntymäaika:

6. Henkilötunnus:

Toimivaltaisen laitoksen tiedot

7. Laitoksen tunnistenumero:

Kortin tiedot

8. Kortin tunnistenumero:

9. Viimeinen voimassaolopäivä:

Todistuksen voimassaoloaika Todistuksen antopäivä

a) Alkaa:

c)

b) Päättyy:

Laitoksen allekirjoitus ja leima

d)

Huomautuksia ja tietoja

Todistukseen sovelletaan kaikkia normeja, joita sovelletaan eurooppalaisen sairaanhoidonkortin silmin luettaviin tietoihin ja jotka liittyvät datakenttien kuvaukseen, arvoihin, pituuteen ja kenttiä koskeviin huomautuksiin.

PÄÄTÖS N:o 191,**tehty 18 päivänä kesäkuuta 2003****lomakkeiden E 111 ja E 111 B korvaamisesta eurooppalaisella sairaanhoidonkortilla****(ETA:n kannalta ja EU:n ja Sveitsin sopimuksen kannalta merkityksellinen teksti)**

(2003/753/EY)

HALLINTOTOIMIKUNTA, joka

ottaa huomioon neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavien lomakkeiden korvaamisesta eurooppalaisella sairaanhoidonkortilla hoidon saamiseksi oleskeltaessa tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuinvaltiossa 18 päivänä kesäkuuta 2003 tehdyn hallintotoimikunnan päätöksen N:o 189 ⁽¹⁾,

ottaa huomioon eurooppalaisen sairaanhoidonkortin teknisistä ominaisuuksista 18 päivänä kesäkuuta 2003 tehdyn hallintotoimikunnan päätöksen N:o 190 ⁽²⁾,

ottaa huomioon neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavista mallilomakkeista (E 111 ja E 111 B) 27 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn hallintotoimikunnan päätöksen N:o 187 ⁽³⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Eurooppalaisen sairaanhoidonkortin käyttöönottoa käsittelevässä, 17 päivänä helmikuuta 2003 antamassaan tiedonannossa ⁽⁴⁾ komissio esittää kolmivaiheisen suunnitelman, jonka mukaan korvataan asteittain lomakkeet, joita nykyisin tarvitaan hoitoa varten oleskeltaessa tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuinvaltiossa. Ensimmäisessä vaiheessa (1 päivästä kesäkuuta 2004 alkaen) eurooppalaisella kortilla korvataan vain lomakkeet E 111 ja E 111 B, joita yhteisön alueella liikkuvat Euroopan kansalaiset useimmiten käyttävät.
- (2) Jotta ennen eurooppalaisen kortin voimaantuloa annettuja ja edelleen voimassa olevia lomakkeita E 111 ja E 111 B ei jouduttaisi peruuttamaan, on tärkeää säätää, että kyseiset lomakkeet hyväksytään 31 päivään joulukuuta 2004 asti samalla tavoin kuin eurooppalainen kortti.
- (3) Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on tällä hetkellä, säädetään erilaisista oikeuksista saada sairaanhoitoa oleskeltaessa tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuinvaltiossa; asetuksessa erotellaan sen mukaan, mihin ryhmään vakuutettu kuuluu, ”välittömästi tarvittava” ja ”tarvittava” hoito. Niin kauan kuin tämä erottelu on olemassa, korteissa on oltava joko merkintä ”E 111” tai merkintä ”E 111+”.

⁽¹⁾ Ks. tämän virallisen lehden s. 1.

⁽²⁾ Ks. tämän virallisen lehden s. 4.

⁽³⁾ EUVL L 93, 10.4.2003, s. 40.

⁽⁴⁾ KOM(2003) 73 lopullinen.

- (4) Eri valtioiden terveystoimia ja sairausvakuutuslakisäädöksiä käytetään eri tavoin, ja siksi on välttämätöntä säätää, että ne jäsenvaltiot, joissa ei ole nykyisin käytössä sairausvakuutuslakisäädöksiä, voivat pyytää laitoksiaan varten siirtymäkausia, jotta ne voivat ottaa eurooppalaisen kortin käyttöön parhaalla mahdollisella tavalla. Nämä siirtymäkaudet, joiden vuoksi muiden jäsenvaltioiden laitosten on edelleen käsiteltävä paperilomakkeita kortin rinnalla, on kuitenkin rajattava mahdollisimman lyhyiksi, ja niiden on joka tapauksessa päättyttävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2005.
- (5) Uudet jäsenvaltiot voivat soveltaa siirtymäkausia samoin ehdoin. Ne ilmoittavat hallintotoimikunnalle ennen 1 päivää kesäkuuta 2004, haluavatko ne soveltaa siirtymäkausia,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

Päätöksessä N:o 187 tarkoitettujen lomakkeiden E 111 ja E 111 B korvataan 1 päivästä kesäkuuta 2004 alkaen eurooppalaisella sairaanhoidonkortilla (jäljempänä ”eurooppalainen kortti”), joka mahdollistaa korvauksen hoidosta oleskellessa tilapäisesti muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa tai asuinvaltiossa.

Lomakkeet E 111 ja E 111 B, jotka on annettu ennen 31 päivää toukokuuta 2004, ovat voimassa enintään 31 päivään joulukuuta 2004, paitsi jos niissä mainittu viimeinen voimassaolopäivä on tätä aiempi.

2 artikla

Eurooppalaisessa kortissa on joko merkintä ”E 111+”, kun kortinhaltija voi saada tarvittavaa hoitoa tilapäisen oleskelun aikana, tai merkintä ”E 111”, kun kortinhaltija voi saada vain välittömästi tarvittavaa hoitoa tilapäisen oleskelun aikana.

3 artikla

Jäsenvaltiot määrittävät yksityiskohtaiset käytännön menettelytavat ja tekniset säännöt, jotka koskevat eurooppalaisen kortin käyttöönottoa 1 päivästä kesäkuuta 2004 alkaen.

Nämä menettelytavat ja säännöt voivat käsittää esimerkiksi nykyisten kansallisten sairausvakuutuslakisäädösten asteittaisen korvaamisen uusilla kansallisilla korteilla, joihin sisältyy eurooppalainen kortti.

4 artikla

Jäsenvaltiot tiedottavat hallintokomitealle ennen 1 päivää maaliskuuta 2004 eurooppalaisen kortin käyttöönottoa koskevasta suunnitelmastaan.

5 artikla

Sen estämättä, mitä 1 artiklassa säädetään, jäsenvaltiot, joissa ei ole käytössä kansallista sairausvakuutuslakisäädöksiä tämän päätöksen tekohetkellä, voivat soveltaa siirtymäkausia, joka saa kestää korkeintaan 31 päivään joulukuuta 2005. Jäsenvaltiot, jotka haluavat soveltaa siirtymäkausia, ilmoittavat siitä hallintotoimikunnalle viimeistään 1 päivänä joulukuuta 2003. Hallintotoimikunta laatii luettelon jäsenvaltioista, joiden laitokset voivat antaa edelleen paperilomakkeita E 111 ja E 111 B, ja jäsenvaltioiden pyytämien siirtymäkausien päättymispäivistä.

Muiden jäsenvaltioiden laitokset tunnustavat ja hyväksyvät lomakkeet E 111 ja E 111 B samoin edellytyksin kuin eurooppalaisen kortin toimivaltaisen laitoksen jäsenvaltiolle tai asuinjäsenvaltiolle myönnetyn siirtymäkauden päättymiseen asti, ja ne tiedottavat siitä hoitopalvelujen tarjoajille omalla alueellaan.

6 artikla

Kumotaan päätös N:o 187 1 päivästä tammikuuta 2006.

7 artikla

Tämä päätös julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä . Sitä sovelletaan sen julkaisukuukautta seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä.

Hallintotoimikunnan puheenjohtaja

Theodora TSOTSOROU

Liite 2. Yleisimmin käytetyt sairaanhoidon E-lomakkeet

E 111 - Tavallisin lomake, ns. ”turistilomake”, jolla tilapäisesti toisessa jäsenvaltiossa osoittavat oikeutensa välittömästi tarvittavaan sairaanhoitoon. Käsitteen ”välittömästi tarvittava sairaanhoito” ohella käytetään termiä ”kiireellinen hoito”. Yleensä niiden voidaan katsoa tarkoittavan samaa asiaa eli ennalta arvaamatta oleskelumaassa syntyvää hoidon tarvetta. Jos hoidon tarve on tiedossa ennen lähtöä, kyseessä ei ole välittömästi tarvittava hoito, vaan hoitoon hakeutuminen. Välittömään sairaanhoitoon kuuluvat periaatteessa kaikki jäsenvaltion terveydenhuollon palvelut. Vaikeat ja kalliit leikkauksetkin tehdään, jos niitä ei voida siirtää myöhemmäksi potilaan terveyttä vaarantamatta. Hoitoa tulisi antaa sen verran, että potilas pystyy palaamaan kotimaahansa, joka on varsinaisesti vastuussa hänen hoidostaan. Sairaanhoidon välitöntä tarvetta arvioitaessa on käytettävä harkintaa eikä ehdottoman täsmällisiä ohjeita voida antaa.

EY-lainsäädäntö antaa lomakkeen E 111 + esittäville eläkeläisille oikeuden välitöntä sairaanhoitoa laajempaan hoitoon. Tällä tarkoitetaan oikeutta kaikkeen samaan hoitoon, mitä maassa vakinaisesti asuvatkin saavat, mm. kroonisten sairauksien hoitoa, joka kuitenkin rajoittuu oleskelun aikaan. Käytännössä tämän eläkeläisten oikeuden sisältö on epäselvä ja vaihtelee jäsenvaltioittain.

E 111 B - ainoastaan Belgian itsenäisten ammatinharjoittajien sairausvakuutusjärjestelmään kuuluvien käytössä oleva lomake, joka oikeuttaa vain sairaalahoitoon. Suomessa erittäin harvinainen.

E 128 - Mm. toisessa jäsenvaltiossa työkomennuksella olevien sekä opiskelijoiden käyttämä lomake, joka oikeuttaa haltijansa kaikkeen tarpeelliseen (välitöntä tarvetta laajempaan) hoitoon.

E 119 - EY-lainsäädäntö mahdollistaa työnhaun toisessa jäsenvaltiossa enintään kolmen kuukauden ajan kerrallaan. Lomake E 119 turvaa työnhakijan kaiken tarpeellisen sairaanhoidon saannin työnhakumatkan aikana.

E 125 - Jäsenvaltioiden välisessä sairaanhoidon laskutuksessa käytettävä lomake (ei vakuutettujen käytössä), jolla toimivaltaiselta valtiolta laskutetaan mm. lomakkeiden E 111, E 119 ja E 128 perusteella annetun hoidon todelliset kustannukset.

Liite 3. Arvio eurooppalaisen sairaanhoitokortin kulutuksesta Suomessa

1. Tilastokeskus

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2002 suomalaiset (15-74 -vuotiaat) tekivät yhteensä 2,7 miljoonaa sellaista vapaa-ajanmatkaa ulkomaille, jonka aikana yövyttiin kohdemaassa. Lyhyet, 1-3 yöpymistä sisältäneet matkat suuntautuivat pääasiassa lähialueille: Viroon, Venäjälle ja Ruotsiin. Pitkien, vähintään 4 yöpymistä sisältäneiden matkojen suosituimmat kohteet olivat Espanja (ml. Kanarian saaret ja Baleaarit) sekä Ruotsi.

Pitkät matkat, vähintään 4 yöpymistä		Lyhyet matkat, 1-3 yöpymistä		Kaikki matkat	
Kohdema	Matkoja	Kohdema	Matkoja	Kohdema	Matkoja
Matkoja yht.	1 632 000	Matkoja yht.	1 030 000	Matkoja yht.	2 662 000
Espanja ¹⁾	324 000	Viro	483 000	Viro	633 000
Ruotsi	151 000	Venäjä	198 000	Espanja ¹⁾	332 000
Viro	149 000	Ruotsi	163 000	Ruotsi	314 000
Kreikka	134 000	Latvia	29 000	Venäjä	223 000
Italia	78 000	Ranska	22 000	Kreikka	136 000
Saksa	64 000	Norja	22 000	Italia	90 000
Ranska	61 000	Saksa	17 000	Ranska	83 000
Turkki	60 000	Italia	13 000	Saksa	81 000
Norja	56 000	Tanska	13 000	Norja	78 000
Portugali	48 000	Britannia	11 000	Turkki	60 000
¹⁾ Espanja kokonaan, mukaan luettuna Kanarian saaret ja Baleaarit					

2. Kela

Kela on antanut tietojärjestelmän kautta pyynnöstä vakuutetuille E111-lomakkeita seuraavasti:

- vuonna 2000 17.547 kpl
- vuonna 2001 24.220 kpl ja
- vuonna 2002 25.103 kpl.

Kela on antanut vakuutetuille E 128-lomakkeita seuraavasti

- vuonna 2001 5. 251 kpl
- vuonna 2002 6. 151 kpl

Kela on vastaanottanut laskuja muilta EU/ETA-mailta seuraavasti:

1997 :	5.182	laskua; summa n.	2 126 000 e
1998 :	5.282	laskua; summa n.	2 698 000 e
1999 :	4.977	laskua; summa n.	1 664 000 e
2000:	7.293	laskua; summa n.	3 722 000 e
2001:	11.506	laskua; summa n.	4 162 000 e
2002:	11.323	laskua; summa n.	7 696 000 e

Suomi on tehnyt kustannustenkorvauksista luopumissopimukset Pohjoismaiden, Belgian, Hollannin, Yhdistyneen kuningaskunnan, Itävallan ja Luxemburgin kanssa. Kustannustenkorvauksista on luovuttu sopimusten mukaan joko kokonaan tai osittain. Tästä johtuen Suomelle tulevien laskujen kappalemäärä olisi arviolta nelinkertainen, jos asetuksen 1408/71 mukainen kustannustenkorvausjärjestelmä olisi voimassa Suomen ja ko. maiden välillä. Ns. avuksitulotapausten määrä on noin 3 000 kappaletta vuodessa.

3. Yhteenveto

Suomessa asuvien kolmansien maiden kansalaisten määrä on pieni ja he tulivat EU-sosiaaliturvasäädösten piiriin alkuvuodesta 2003 ja siten heidän vaikutuksensa ei vielä näy Kelan antamissa E111-lomakkeissa tai vastaanottamissa laskuissa. On odotettavissa, että Suomen ja Viron välinen liikkuvuus lisääntyy vielä nykyisestä tasosta Viron tullessa jäseneksi.

Vakuutettujen tiedossa ei ole kovin yleisesti, että E111-lomakkeella saa tilapäisen oleskelun aikana toisessa jäsenmaassa sairaanhoitoa samoilla kustannuksilla kuin ko. maassa asuvat. Suomalaisilla on melko yleisesti yksityinen matkavakuutus. Korttikulutukseen vaikuttaa myös, jos joku vakuutusyhtiö laittaa matkavakuutuksensa ehdoksi eurooppalaisen sairaanhoitokortin. Varmaa on, että sairaanhoitokortti saa paljon julkisuutta osakseen.

Yllä mainituilla perusteilla voitaneen arvioida, että

- vuoden 2004 aikana noin 0,2 – 0,3 milj. suomalaista pyytää Kelan toimistolta eurooppalaisen sairaanhoitokortin ja
- sen jälkeen korttikulutus vakiintunee noin 0,1 milj. – 0,3 milj. kappaleeseen vuodessa (riippuen kortin voimassaoloajasta).

Liite 4. Lomake Y31

KANSANELÄKELAITOS

TERVEYSKESKUKSEN / SAIRAALAN ILMOITUS sairaanhoitokustannuksista Kelan toimistolle

Viite "Ulkomailla asuvien sairaanhoito Suomessa"
Sosiaali- ja terveysministeriö, oppaita 1998:4 fin.
Internet: www.stm.fi/suomi/julkaisut

Liite ☐ E 111-lomake ☐ EST/FIN 4 -lomake
☐ E 112-lomake ☐ LV/FIN 4 -lomake
☐ muu lomake

Kelalle ilmoitettuihin kustannuksiin ei saa sisällyttää potilaan maksettavaksi kuuluvia asiakasmaksuja.

Jos hoito on saatu avohoitona terveyskeskuksessa tai sairaalan poliklinikalla ja kustannukset on hinnoiteltu ns. hoitopakettina, laitos ilmoittaa hoitopakettikustannukset joko "sairaanhoito" tai "synnytyshoito" -kohdassa riippuen hoidon syystä. Jos sairaalahoidon kustannukset on hinnoiteltu ns. hoitopakettina, joka on tietyn hintainen ja pakettiin kuuluu tietty määrä hoitopäiviä, laitos ilmoittaa sairaalassaoloajan ja hoitopakettikustannukset.

POTILAS	Nimi	Syntymäaika
AVOHOITO JA HOIDON KUSTANNUK- SET	Terveyskeskuksen/sairaalan nimi ja osoite	
	Käyntipäivät	
	Hoidon kustannukset eriteltyinä	
	☐ Sairaanhoito _____ €	☐ Ortopediset proteesit _____ €
	☐ Synnytyshoito _____ €	☐ Kylpylähoito _____ €
	☐ Lääkkeet _____ €	☐ Sairaankuljetus _____ €
SAIRAALA- HOITO JA HOIDON KUSTANNUK- SET	Sairaalan nimi ja osoite	
	Potilaan sairaalassaoloaika	
	Sairaalassaolon syy	
	☐ Sairaus	☐ Äitiys
	☐ Ammatti- tauti	☐ Työtapa- turma
	☐ Muu, mikä?	
	Hoidon todelliset kustannukset _____ vrk x _____ € Yhteensä _____ €	
	Hoidon todelliset kustannukset _____ vrk x _____ € Yhteensä _____ €	
	Hoitopakettikustannukset, mitkä? _____ Yhteensä _____ €	
	Muut kustannukset (esim. matka- tai apuvälinekustannukset) _____ Yhteensä _____ €	
HOITO- ETUUKSET VIRO/LATVIA -SOSIAALI- TURVA- SOPIMUKSEN PERUSTEELLA	Jos hoitoetuksia on annettu lomakkeen EST/FIN 4 tai LV/FIN 4 perusteella, pyydetään lisäksi antamaan seuraavat tiedot:	
	Hoitoetuudet on annettu (Viite: Erityistason sairaanhoidon järjestäminen STM Ohje 2001:2)	
	- perustason hoitona terveyskeskuksen	☐ avohoitoyksikössä ☐ vuodeosastolla
	- erikoissairaanhoitona keskussairaalan, yliopistollisen sairaalan tai muun vastaavan sairaalan	☐ poliklinikalla ☐ vuodeosastolla
- erityistason sairaanhoitona yliopistosairaalan	☐ poliklinikalla ☐ vuodeosastolla	
ALLE- KIRJOITUS	Paikka ja aika	Allekirjoitus ja puhelinnumero

Liite 5. Suomen ja muiden jäsenmaiden välinen sairaanhoitoetuuksien laskutus 1998-2002

Suomi luotottajana

1998	- Kela lähetti 1 250 laskua, määrä n.	736 000	euroa
	- Kelalle korvattiin n.	863 000	euroa
	- Kelan saamiset vuoden lopussa n.	733 000	euroa
2000	- Kela lähetti 2 325 laskua, määrä n.	877 000	euroa
	- Kelalle korvattiin n.	596 000	euroa
	- Kelan saamiset vuoden lopussa, n.	1 948 000	euroa
2002	- Kela lähetti 1 642 laskua, määrä n.	824 000	euroa
	- Kelalle korvattiin n.	221 000	euroa
	- Kelan saamiset vuoden lopussa, n.	2 230 000	euroa

Suomi velallisena

1998	- Kela vastaanotti 5 282 laskua, määrä n.	2 698 000	euroa
	- Kela korvasi n.	2 688 000	euroa
	- Velat vuoden lopussa n.	2 509 000	euroa
2000	- Kela vastaanotti 7 293 laskua, määrä n.	3 722 000	euroa
	- Kela korvasi n.	3 247 000	euroa
	- Velat vuoden lopussa n.	2 759 000	euroa
2002	- Kela vastaanotti 11 323 laskua, määrä n.	7 696 000	euroa
	- Kela korvasi n.	3 479 000	euroa
	- Velat vuoden lopussa n.	5 186 000	euroa

HUOM: Ainostaan osa laskutuksesta on tilapäisen toisessa jäsenvaltiossa oleskelun aikana annettuun hoitoon perustuvaa. Esimerkiksi Suomelta vuonna 2002 velotusta kokonaissummasta (7 696 000 euroa) lomakkeiden E 111 ja E 128 (E 106) käytöstä aiheutunut osuus oli 1 763 000 euroa.

Muu kuin tilapäisen oleskelun aikana annetun hoidon laskutus on ns. vuotuisten kerta-korvausten laskutusta. Kyseessä ovat lähinnä muissa jäsenvaltioissa asuvat suomalaiset eläkkeensaajat, joiden sairaanhoidon kuluista Suomi vastaa vuotuisella erikseen valtiokohtaisesti määriteltävällä kertasummalla, jonka määrä on sama riippumatta siitä minkä summan edestä eläkkeensaaja asuinmaansa terveydenhuoltojärjestelmää mahdollisesti käyttää tai käyttääkö hän sitä ollenkaan.